

اثرات عضویت در گروه کشورهای بریکس بر جمهوری اسلامی ایران

اتاق بازرگانی
صنایع، معادن و کشاورزی
اصفهان
ISFAHAN CHAMBER OF COMMERCE
INDUSTRIES, MINES AND AGRICULTURE

اثرات عضویت در گروه کشورهای بریکس بر جمهوری اسلامی ایران

مجری:

واحد پژوهش و بررسی‌های اقتصادی

مهر ماه ۱۴۰۲

شناسنامه پژوهش

نام پژوهش: اثرات عضویت در گروه کشورهای بریکس بر جمهوری اسلامی ایران

کد شناسایی: ERDF130207002

مجری پژوهش: واحد پژوهش و بررسی های اقتصادی

تهیه کنندگان: مهدی براتی، مصطفی مبینی دهکردی

انتشارات: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی اصفهان

تاریخ انتشار: مهر ماه ۱۴۰۲

صاحب امتیاز: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی اصفهان

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده.....
۲	۱. مقدمه.....
۳	۲. بریکس و تاریخچه آن.....
۴	۳. کشورهای عضو گروه بریکس.....
۵	۴. قابلیت های گروه بریکس از جنبه های مختلف.....
۵	۴-۱. جغرافیایی.....
۶	۴-۲. میزان جمعیت، رشد و سهم از جمعیت جهان.....
۶	۴-۳. اندازه اقتصاد کشورهای عضو و درآمد سرانه.....
۹	۴-۴. بخش خارجی اقتصاد (تجارت خارجی).....
۳۷	۴-۵. جریان سرمایه گذاری مستقیم خارجی.....
۳۹	۵. ارزیابی اثرات عضویت در گروه بریکس بر جمهوری اسلامی ایران از دید فعالین اقتصادی.....
۴۶	۶. بررسی شاخص های تاثیر پذیر از پیوستن ایران به گروه بریکس.....
۴۶	۶-۱. رتبه بندی شاخص های تجاری بعد از پیوستن ایران به گروه بریکس.....
۴۸	۶-۲. رتبه بندی شاخص های مربوط به بعد خلق دانش ملی بعد از پیوستن ایران به گروه بریکس.....
۴۸	۶-۳. رتبه بندی شاخص های مربوط به بعد زیرساخت های ملی بعد از پیوستن ایران به گروه بریکس.....
۴۹	۶-۴. رتبه بندی شاخص های مربوط به بعد اقتصادی بعد از پیوستن ایران به گروه بریکس.....
۴۹	۶-۵. رتبه بندی شاخص های مربوط به بعد سیاسی بعد از پیوستن ایران به گروه بریکس.....
۵۰	۸. جمع بندی.....
۵۲	منابع.....
۵۴	پیوست اول روش علمی پژوهش.....

فهرست جداول

صفحه	جدول
۶.....	جدول ۱. جمعیت و وسعت در سال ۲۰۲۲.....
۷.....	جدول ۲. برخی آمار منتخب اقتصادی کشورهای عضو گروه بریکس در سال ۲۰۲۲ (ارزش دلاری).....
۱۰.....	جدول ۳. حجم صادرات و واردات کشورهای عضو گروه بریکس (میلیارد دلار و درصد).....
۱۳.....	جدول ۴. بزرگ‌ترین بازارهای صادراتی ایران در کشورهای عضو گروه بریکس در سال ۱۴۰۱.....
۱۸.....	جدول ۵. عمده‌ترین اقلام وارداتی ایران از کشورهای عضو گروه بریکس در سال ۱۴۰۱.....
۲۳.....	جدول ۶. شرکای عمده تجاری و عمده‌ترین کالاهای صادراتی و وارداتی کشورهای عضو گروه بریکس در سال ۲۰۲۰.....
۳۴.....	جدول ۷. اقلام عمده وارداتی استان اصفهان از کشورهای عضو گروه بریکس در سال ۱۴۰۱.....
۳۶.....	جدول ۸. بزرگ‌ترین بازارهای صادراتی استان اصفهان در کشورهای عضو گروه بریکس در سال ۱۴۰۱.....
۳۸.....	جدول ۹. سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (جریان خالص ورود سرمایه) کشورهای عضو گروه بریکس (میلیون دلار و درصد).....
۴۰.....	جدول ۱۰. بررسی مؤلفه‌ها و شاخص‌های تأثیرپذیر از پیوستن ایران به سازمان بریکس.....
۴۱.....	جدول ۱۱. رتبه‌بندی شاخص‌های مؤثر در جهت پیوستن ایران به گروه بریکس بدون توجه به ضریب اهمیت متغیرهای پژوهش.....
۴۳.....	جدول ۱۲. رتبه‌بندی شاخص‌های مؤثر جهت پیوستن ایران به گروه بریکس.....
۴۴.....	جدول ۱۳. رتبه‌بندی شاخص‌های مؤثر در جهت پیوستن ایران به گروه بریکس با توجه به ضریب اهمیت متغیرهای پژوهش.....
۴۵.....	جدول ۱۴. بررسی وضعیت متغیرهای پژوهش بعد از پیوستن ایران به گروه بریکس با توجه به دو سناریو وجود تحریم و عدم وجود تحریم.....
۴۷.....	جدول ۱۵. رتبه‌بندی شاخص‌های مربوط به بعد تجاری پس از پیوستن ایران به گروه بریکس.....
۴۸.....	جدول ۱۶. رتبه‌بندی شاخص‌های مربوط به بعد خلق دانش ملی پس از پیوستن ایران به گروه بریکس.....
۴۸.....	جدول ۱۷. رتبه‌بندی شاخص‌های مربوط به بعد زیرساخت‌های ملی پس از پیوستن ایران به گروه بریکس.....
۴۹.....	جدول ۱۸. رتبه‌بندی شاخص‌های مربوط به بعد اقتصادی پس از پیوستن ایران به گروه بریکس.....
۴۹.....	جدول ۱۹. رتبه‌بندی شاخص‌های مربوط به بعد سیاسی پس از پیوستن ایران به گروه بریکس.....

فهرست نمودار ها

نمودار	صفحه
نمودار ۱. درآمد سرانه کشورهای عضو گروه بریکس و ایران و آرژانتین در سال ۲۰۲۲ (دلار).....	۸
نمودار ۲. ارزش صادرات کشورهای عضو گروه بریکس و ایران و آرژانتین در سال ۲۰۲۲ (دلار).....	۱۰
نمودار ۳. ارزش واردات کشورهای عضو گروه بریکس و ایران و آرژانتین در سال ۲۰۲۲ (دلار).....	۱۱
نمودار ۴. ارزش صادرات ایران به کشورهای عضو گروه بریکس و آرژانتین در سال ۱۴۰۱ (دلار).....	۳۳
نمودار ۵. ارزش واردات ایران از کشورهای عضو گروه بریکس و آرژانتین در سال ۱۴۰۱ (دلار).....	۳۳
نمودار ۶. ارزش واردات استان اصفهان از کشورهای عضو گروه بریکس و آرژانتین در سال ۱۴۰۱ (دلار).....	۳۵
نمودار ۷. ارزش صادرات استان اصفهان به کشورهای عضو گروه بریکس و آرژانتین در سال ۱۴۰۱ (دلار).....	۳۷
نمودار ۸. سرمایه گذاری مستقیم خارجی (جریان خالص ورود سرمایه) کشورهای عضو گروه بریکس و ایران و آرژانتین در سال ۲۰۲۲ (میلیون دلار).....	۳۸
نمودار ۹. بررسی وضعیت متغیرهای پژوهش بعد از پیوستن ایران به گروه بریکس با توجه به دو سناریو وجود تحریم و عدم وجود تحریم.....	۴۶

چکیده

در این پژوهش بزرگ‌ترین بازارهای صادراتی ایران و استان اصفهان در کشورهای عضو بریکس شناسایی و به تفکیک مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. همچنین اقلام عمده وارداتی استان اصفهان و کشور از کشورهای عضو بریکس معرفی شده و برای هر کشور عضو به طور جداگانه مورد بررسی دقیق قرار گرفته است. این پژوهش به بررسی اثرات عضویت ایران در بریکس از نقطه نظر خبرگان صنعتی، فعالان تجاری اقتصادی استان اصفهان می‌پردازد. به این منظور در این مطالعه به نظر سنجی از ۱۱ خبره دانشگاهی که سابقه فعالیت تجاری-اقتصادی داشته‌اند و با بازارهای کشورهای بریکس آشنایی کافی داشته‌اند و نیز ۱۴۷ نفر از فعالان بخش خصوصی که به شکل تصادفی از بین ۳۳۲۰ عضو اتاق بازرگانی اصفهان انتخاب شدند پرداخته شد. با هدف بررسی دقیق تر اثرات عضویت بر اقتصاد ایران دو سناریو مورد بررسی قرار گرفت.

سناریو اول با پیش فرض احیای برجام و لغو کلیه تحریم‌های ظالمانه و در سناریو دوم بدون احیای برجام و لغو کلیه تحریم‌های ظالمانه طراحی شد. نتایج حاکی از آن است که:

تحت سناریو اول، عضویت در گروه کشورهای بریکس به ترتیب باعث بهبود بر مولفه‌های اقتصادی، سیاسی، زیرساخت‌های ملی، خلق دانش ملی و اجتماعی منجر خواهد شد. و از بین شاخص‌های این مؤلفه‌ها، تماماً شاخص‌های اقتصادی بیشترین تغییر را خواهند داشت که می‌توان به آماده‌سازی ایران برای پیوستن به نظام تجارت جهانی، افزایش سرمایه‌گذاری خارجی، تقویت روند منطقه‌گرایی در نظام بین‌الملل، افزایش قدرت سیاسی را نام برد.

تحت سناریو دوم، از منظر خبرگان اقتصادی عضویت در بریکس نمی‌تواند منجر به نتایج قابل قبول برای اقتصاد استان اصفهان و اقتصاد ایران شود.

همچنین در این پژوهش به طور جداگانه پس از مطالعات تفصیلی پیرامون بازارهای هدف ایران در کشورهای عضو بریکس در این پژوهش بزرگ‌ترین بازارهای هدف صادراتی ایران و استان اصفهان در کشورهای عضو بریکس شناسایی و به تفکیک مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. همچنین اقلام عمده وارداتی استان اصفهان و کشور از کشورهای عضو بریکس معرفی شده و برای هر کشور عضو به طور جداگانه مورد بررسی دقیق قرار گرفته است.

۱. مقدمه

تغییر و تحولات سریع و شتابنده معادلات سیاسی، اقتصادی و نظامی در دو سطح منطقه‌ای و بین‌المللی باعث شده است تا امروز کشورها بنا به نیازها و ضروریات جایگاه خود در عرصه جهانی و در چارچوب نظریه‌های همگرایی و امنیت گروهی، به‌سوی همکاری و تعامل بیشتر حرکت کنند. این امر به‌نوبه خود، هم‌پیمان‌ها و ائتلاف‌های جدیدی را رقم می‌زند یا ائتلاف‌های پیشین را تقویت یا حتی تضعیف می‌کند.

ایران همانند بسیاری از کشورها، تجربه حضور در چندین موافقت‌نامه همگرایی اقتصادی را دارد. گروه بریکس یکی از سازمان‌های همگرایی اقتصادی است که ایران در آن عضو شده است. قرار گرفتن کشورهای نوظهور و در حال اوج‌گیری اقتصادی در این گروه و به‌خصوص حضور روسیه و چین به‌عنوان دو عضو دائم شورای امنیت نیز، توان سیاسی این گروه را دوچندان کرده است. بنابراین کشور ایران و سایر کشورهای عضو این گروه می‌توانند در قالب همگرایی اقتصادی، تجارت خارجی میان خود را افزایش داده و با توسعه و گسترش صادرات و واردات، حجم بالایی از مبادلات دوجانبه را به نمایش بگذارند.

گروه بریکس به دلیل مزیت‌های نسبی متفاوت بین کشورها و همچنین جمعیت چشمگیر آن (دارا بودن ۴۱ درصد جمعیت جهان) ظرفیت بسیار بالایی برای افزایش حجم تجارت اعضای خود دارد. در واقع جمعیت نسبتاً بالای این سازمان، انتظار افزایش قابل توجه تقاضا را به دنبال دارد که انتظار ارتقاء سطح روابط تجاری اعضا را در در پیش خواهد داشت. در حوزه اقتصاد، اعضای گروه بریکس حدود یک چهارم تولید ناخالص داخلی دنیا را در اختیار دارند (آمار بانک جهانی) و به احتمال زیاد طی سال‌های آینده، دو کشور عضو این سازمان (چین و هند)، جزء پنج قدرت اول اقتصادی دنیا خواهند بود. از نظر روابط تجاری، کل حجم کنونی تجارت سازمان همکاری‌های شانگهای نزدیک ۸/۵ تریلیون دلار است که معادل ۱۷ درصد از تجارت کل دنیاست. بنابراین گروه بریکس به عنوان یک سازمان اقتصادی بزرگ در دنیا، اهداف اقتصادی بزرگی را در پیش روی اعضای خود قرار داده است. ایران نیز مانند بسیاری از کشورهای دیگر، تجربه حضور در چندین موافقت‌نامه همگرایی اقتصادی را دارد (انصاری نصب و بیدمال، ۱۴۰۱) که عضویت در گروه بریکس نیز یکی از تلاش‌ها برای همگرایی اقتصادی است.

در این مطالعه، ابتدا به بیان مقدماتی شکل‌گیری این سازمان و اعضای آن پرداخته خواهد شد، سپس به بیان مزیت‌های آن از لحاظ جغرافیایی، جمعیتی، اقتصادی، انرژی و ... پرداخته خواهد شد. در نهایت با استفاده از پرسشنامه، با استفاده از نظر خبرگان، به تأثیرات عضویت ایران در این سازمان بر مؤلفه‌های اقتصادپیرداخته خواهد شد.

۲. بریکس و تاریخچه آن

ایده تأسیس گروه بریکس ابتدا در سال ۲۰۰۱ واکنشی به ناکارآمدی نهادهای بین‌المللی و باهدف جابه‌جایی قدرت اقتصادی جهان از کشورهای توسعه‌یافته، به کشورهای در حال توسعه، مطرح شد. نخستین نشست رهبران ۴ کشور برزیل، روسیه، هند و چین، موسوم به «بریک» در ۱۶ ژوئن ۲۰۰۹ در روسیه برگزار شد. آفریقای جنوبی نیز در ۲۴ دسامبر ۲۰۱۰ به عضویت این گروه درآمد و رئیس‌جمهوری این کشور برای نخستین بار در نشست سوم سران این گروه در ۱۴ آوریل ۲۰۱۱ در چین حضور یافت. به این ترتیب با اضافه شدن آفریقای جنوبی به این گروه، نام آن از «بریک» به «بریکس» تغییر یافت (گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس، ۱۴۰۱).^۱

گروه بریکس در واقع ائتلافی از اقتصادهای نوظهوری بود که پتانسیل بالایی برای تأثیرگذاری بر اقتصاد جهانی داشتند و خصوصیت اصلی آن‌ها رشد پرشتاب اقتصادی و نفوذ در امور جهانی است. اعضای بریکس معتقدند این گروه حامی کشورهای در حال توسعه و کشورهای جنوب و برقرارکننده تعادل و عدالت اقتصادی در مقابله با نظام پولی و بانکی غربی است. بدین ترتیب یکی از دستور کارهای گروه بریکس را می‌توان تقابل با نظام اقتصادی غربی دانست که کل مناسبات جهانی را دربر گرفته است.

ایده نخست تشکیل گروه بریکس به مدت‌ها قبل بازمی‌گردد. هنگامی که امریکا به رهبری جورج بوش به دنبال حمله به افغانستان و عراق با بهانه دموکراسی و جنگ علیه تروریسم بود، مؤسسه سرمایه‌گذاری «گلدمن ساکس» به منظور پیش‌بینی وضعیت اقتصادی جهان و قدرت‌های برتر آن در نیم‌قرن آتی مطرح شد. نکته جالب تشکیل گروه بریکس که قرار است در برابر اقتصاد غرب یعنی امریکا و اروپا قرار گیرد این است که ایده اولیه تشکیل گروه بریکس به وسیله یک شرکت خدمات مالی و بانکداری آمریکایی مطرح شد.

شرکت گلدمن ساکس در سال ۲۰۰۱ میلادی پیش‌بینی کرد که چهار کشور چین، هند، روسیه و برزیل تا سال ۲۰۱۰ میلادی در مسیر توسعه اقتصادی قرار گرفته و دارای بالاترین نرخ رشد اقتصادی خواهند بود که با گذشت زمان و به حقیقت پیوستن بخش عمده‌ای از پیش‌بینی‌های این مؤسسه، اعتبار بیشتری در بین تحلیل‌گران اقتصادی پیدا کرد. بعد از این اجلاس، رهبران ارشد بریک، در ۴ نشست دیپلماتیک دیگر (یکاترینبورگ، سائوپائولو، ژاپن و لندن) به منظور محکم ساختن پایه‌های شکل‌گیری گروه بریکس شرکت کردند. نخستین اجلاسیه گروه بریکس در ۱۶ ژوئن ۲۰۰۹ در یکاترینبورگ روسیه با حضور «لویس ایناسیو لولا داسیلوا»،

^۱ مرکز پژوهش‌های مجلس، ۱۴۰۱. بریکس؛ تاریخچه، کارکرد و ملاحظات الحاق ایران به این گروه

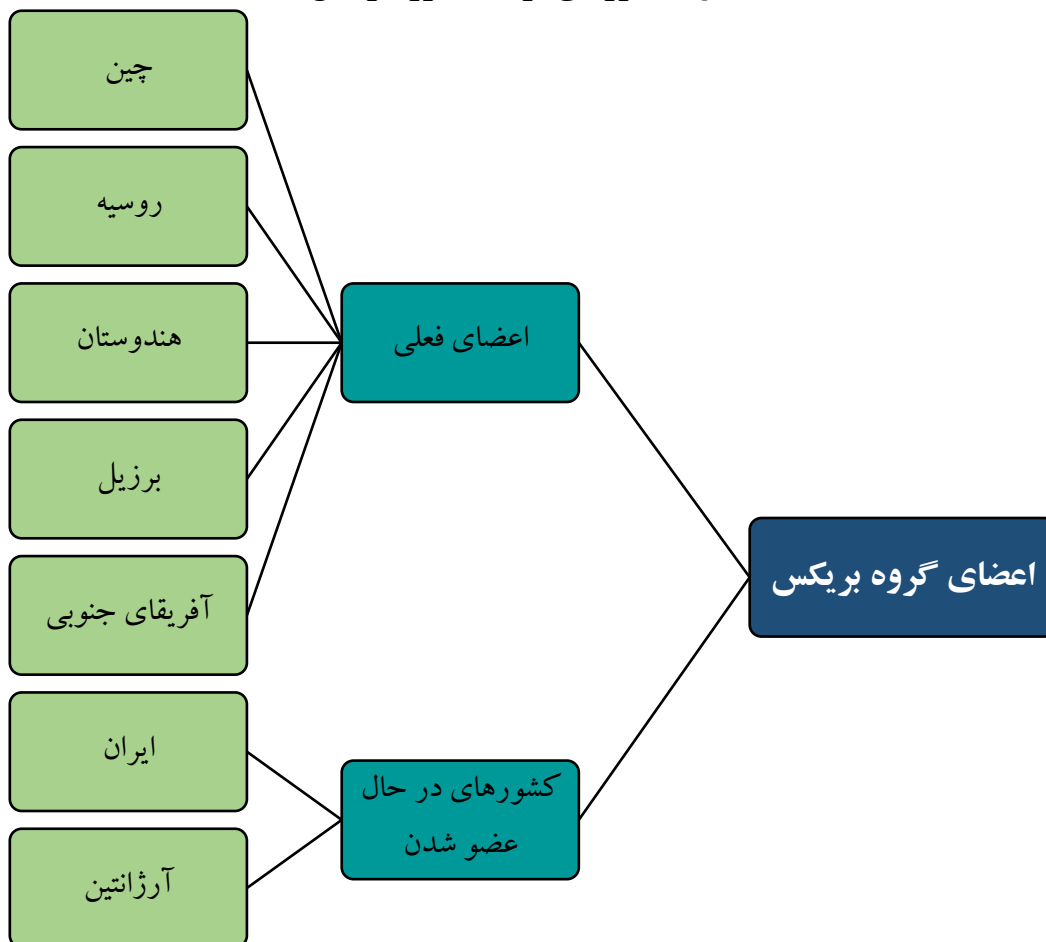
«دمتری مدودف»، «منموهن سینگ» و «هو جیتائو» به عنوان نمایندگان کشورهای برزیل، روسیه، هند و چین برپا شد.

در این اجلاس کشورهای عضو بریکس بر موضوعاتی مانند روش های بهبود وضعیت اقتصادی و اصلاح نظام مالی جهان متمرکز شدند. همچنین این کشورها در مورد برقراری روابط پولی و تجاری نزدیک با یکدیگر و ایفای نقش مؤثر و بیشتر در امور اقتصادی جهان به بحث و تبادل نظر پرداختند.

این اجلاس دروازه ی عملیاتی شدن دیدگاه بریکس و دریچه ای به سوی تحقق آرمان های آنها گشود. از این جهت در اجلاس های دیگر همین خط سیر را دنبال کرده و سعی کردند تا هرچه بهتر بتوانند این اهداف و اصول را کاربردی تر و اجماع بر آنها را متقن تر نمایند از این جهت تا پیش از اجلاس ی چهارم نخ تسبیح به همین منوال، دانه های سیاست گذاری اقتصادی را به طرف تشریک مساعی هدایت می نمود تا اینکه در چهارمین اجلاس بریکس، این کشورها تلاش نمودند تا گامی بزرگ تر بردارند. بنابراین جهت بردار خود را به سوی استقلال هر چه بیشتر و جدی تر راهبری نمودند.

۳. کشورهای عضو گروه بریکس

شکل ۱. کشورهای مرتبط با گروه بریکس

۴. قابلیت‌های گروه بریکس از جنبه‌های مختلف

این بخش از گزارش سعی دارد به این پرسش جواب دهد که گروه بریکس از جنبه‌های مختلف از جمله جغرافیا، جمعیت، اقتصاد، تجارت و سرمایه گذاری دارای چه قابلیت هایی است؟ از این رو در ادامه به بررسی موارد پیش گفته پرداخته شده است.

۴-۱. جغرافیایی

در بسیاری از گروه‌بندی‌های اقتصادی، اعضا از نظر جغرافیایی به یکدیگر نزدیک هستند، گو اینکه جغرافیای اقتصادی می‌تواند تغییر کند. با این حال، تغییر هزینه‌های نسبی شیوه‌های گوناگون حمل و نقل می‌تواند معادلات درباره اهمیت فاصله بین اعضای گروه‌بندی‌های منطقه‌ای را به هم بزند. کاهش هزینه متوسط حمل و نقل در مقایسه با هزینه‌های دیگر باعث کاهش هزینه گسترش یک گروه‌بندی می‌شود. با این وجود نزدیکی جغرافیایی و هزینه حمل و نقل تنها عامل تعیین کننده در تعیین اعضای یک گروه‌بندی منطقه‌ای نیستند و هزینه حمل و نقل فقط جزئی از کل هزینه‌ها است و بسته به تعداد مراکز تولید و سطوح مختلف توسعه طرف‌های بالقوه تجاری، هزینه معامله با آن‌ها فرق می‌کند. نزدیکی جغرافیایی اعضا نه تنها می‌تواند باعث تسهیل و ارزان تر شدن مبادلات تجاری شود، بلکه ممکن است دلیل به وجود آمدن برخی ویژگی‌های اقتصادی مشترک از نظر منابع، آب و هوا و موارد دیگر بین این کشورها نیز باشد. در اکثر گروه‌بندی‌های اقتصادی، اعضا بیشتر در یک منطقه جغرافیایی قرار دارند، ولی در تعداد زیادی از این گروه‌بندی‌ها نیز حداقل برخی از اعضا با دیگران فاصله دارند، به شکلی که نمی‌توان فاصله جغرافیایی را پدیده نامتعارفی در گروه‌بندی‌ها دانست. تغییر شیوه‌ها و در نتیجه هزینه‌های حمل و نقل باعث تغییر اهمیت نزدیکی یا فاصله جغرافیایی و در نتیجه باعث تغییر اعضای مناسب برای یک گروه‌بندی منطقه‌ای می‌شود. سازمان جهانی تجارت بارزترین استثنا در مورد این قاعده است و نشان می‌دهد که تنها کشورهای همجوار به آزادسازی و قانونمندی تجارت بین خود نمی‌پردازند. به هر حال، اگرچه تمام گروه‌بندی‌های منطقه‌ای با معیار جغرافیایی درگیرند، ولی تنها این معیار نیست که اعضای یک گروه‌بندی منطقه‌ای را مشخص می‌کند.

وسعت کشورهای فعلی عضو بریکس روی هم بیش از ۳۹ میلیون کیلومتر مربع یا ۲۷ درصد از سطح خشکی‌های زمین است. این سازمان از نظر گستره جغرافیایی در سه قاره آسیا، آفریقا و آمریکای جنوبی پراکنده شده است.

۲-۴. میزان جمعیت، رشد و سهم از جمعیت جهان

کشورهای عضو گروه بریکس با دارا بودن جمعیت بالغ بر ۳/۲۵ میلیارد نفر، ۴۰/۸۵ درصد از جمعیت جهانی را در خود جا داده‌اند و این سازمان در مقایسه با سایر گروه‌بندی‌های کشوری، بعد از سازمان همکاری‌های شانگهای، از نظر میزان جمعیت جز بزرگ‌ترین سازمان‌های همگرایی اقتصادی در جهان است و وزن مسلطی در میان دیگر ترتیبات منطقه‌ای دارد. در میان اعضا، بالاترین جمعیت به هند تعلق دارد که این کشور ۱۷/۸۲ درصد از جمعیت جهان و ۴۴ درصد جمعیت این سازمان را در سال ۲۰۲۲ در خود جای داده است.

بعد از هند، کشورهای چین، برزیل، روسیه و آفریقای جنوبی قرار دارند. این گروه قلمرویی برابر با ۴۰ میلیون کیلومتر مربع دارد که بیش از هشت برابر اندازه مطرح‌ترین سازمان منطقه‌ای جهان – اتحادیه اروپا – است. از نظر جمعیتی هند و چین جمعیت قابل ملاحظه‌ای دارند. از آنجاییکه در باب اهمیت هر سازمان همگرایی اقتصادی، علاوه بر جمعیت (به عنوان معیاری از میزان تقاضا در آن پیمان)، توانایی کشورها، مشاغل یا افراد برای بهبود استاندارد زندگی نیز اهمیت دارد، در ادامه برخی شاخص‌های اقتصادی منتخب کشورهای عضو این سازمان مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

جدول ۱. جمعیت و وسعت در سال ۲۰۲۲

کشور	وسعت (کیلومتر مربع)	سهم از وسعت جهان (درصد)	جمعیت	سهم از جمعیت جهان (درصد)
برزیل	۸,۵۱۵,۷۶۷	۵/۷۱	۲۱۵,۳۱۳,۴۹۸	۲/۷۱
روسیه	۱۷,۰۹۸,۲۴۶	۱۱/۴۸	۱۴۳,۵۵۵,۷۳۶	۱/۸۱
هند	۳,۱۶۶,۴۱۴	۲/۱۲	۱,۴۱۷,۱۷۳,۱۷۳	۱۷/۸۲
چین	۹,۵۹۶,۹۶۱	۶/۵	۱,۴۱۲,۱۷۵,۰۰۰	۱۷/۷۶
آفریقای جنوبی	۱,۲۲۱,۰۳۷	۰/۸۲	۵۹,۸۹۳,۸۸۵	۰/۷۵
ایران	۱,۶۴۸,۱۹۵	۱/۱	۸۸,۵۵۰,۵۷۰	۱/۱۱
آرژانتین	۲,۷۸۰,۴۰۰	۱/۸۶	۴۶,۲۳۴,۸۳۰	۰/۵۸
مجموع (در حال حاضر)	۳۹,۵۹۸,۴۲۵	۲۶/۵۸	۳,۲۴۸,۱۱۱,۲۹۲	۴۰/۸۵
مجموع (در صورت پیوست ایران و آرژانتین)	۴۴,۰۲۷,۰۲۰	۲۹/۵۶	۳,۳۸۲,۸۹۶,۶۹۲	۴۲/۵۵

مأخذ: بانک جهانی

۲-۴. اندازه اقتصاد کشورهای عضو و درآمد سرانه

مولفه دیگری که اهمیت سازمان همکاری شانگهای را نشان می‌دهد، تولید ناخالص داخلی اعضای فعلی این سازمان است. تحلیل تولید ناخالص داخلی مطالب فراوانی را درباره‌ی اینکه چگونه استاندارد زندگی در

یک اقتصاد تغییر می کند آشکار می سازد (رابرت جی. بارو، اقتصاد کلان)؛ از این رو رایج ترین شاخصی است که برای اندازه گیری رفاه یک جامعه و مقایسه آن با سایر جوامع توسط اقتصاددانان به کار گرفته می شود (گریگوری منکیو، مبانی علم اقتصاد). در جدول شماره ۲، تولید ناخالص داخلی کشورهای عضو گروه بریکس (ارزش دلاری) ارائه شده است.

جدول ۲. برخی آمار منتخب اقتصادی کشورهای عضو گروه بریکس در سال ۲۰۲۲ (ارزش دلاری)

کشور	GDP (میلیارد دلار)	رشد سالانه GDP سال ۲۰۲۲ نسبت به سال ۲۰۲۱ (درصد)	درآمد سرانه (دلار)	سهم از جهان (درصد)
برزیل	۱,۹۲۰	۲/۹۰	۸,۹۱۸	۱/۹۱
روسیه	۲,۲۴۰	-۲/۰۷	۱۵,۳۴۵	۲/۲۳
هند	۳,۳۸۵	۷/۰۰	۲,۳۸۹	۳/۳۷
چین	۱۷,۹۶۳	۲/۹۹	۱۲,۷۲۰	۱۷/۸۶
آفریقای جنوبی	۴۰۶	۲/۰۴	۶,۷۷۶	۰/۴۰
ایران	۳۸۹	۲/۷۵	۴,۳۸۸	۰/۳۹
آرژانتین	۶۳۳	۵/۲۴	۱۳,۶۸۶	۰/۶۳
مجموع (در حال حاضر)	۲۵,۹۱۵	-	-	۲۵/۷۷
مجموع (در صورت پیوستن ایران و آرژانتین)	۲۶,۹۳۶	-	-	۲۶/۷۷

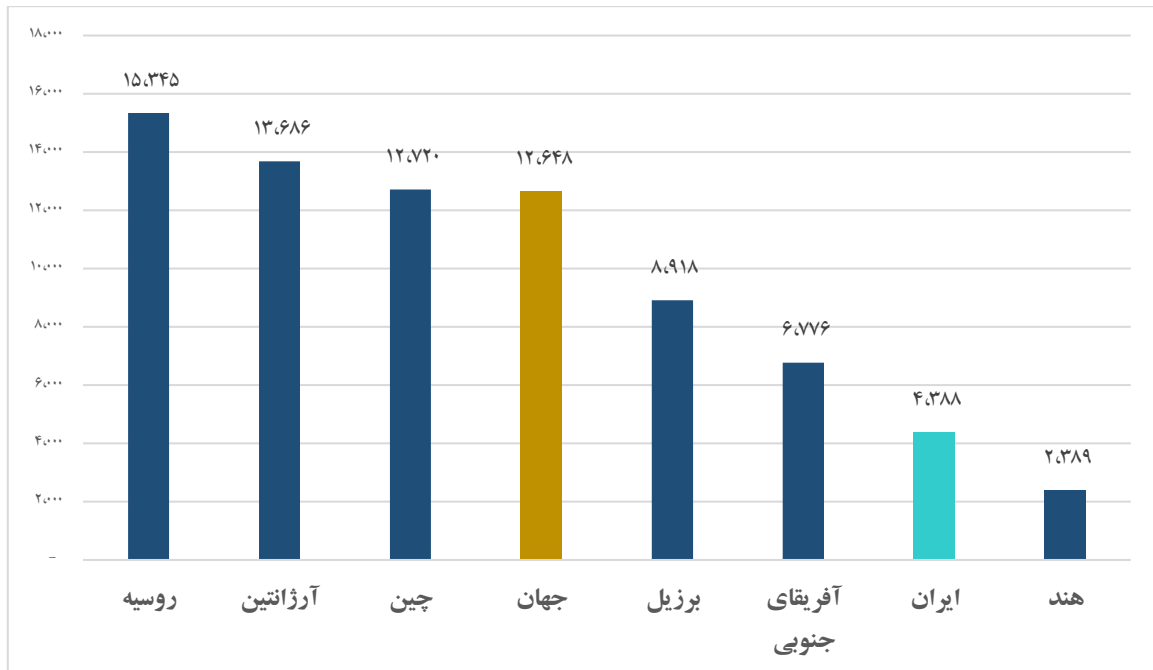
مأخذ: بانک جهانی

بررسی تولید ناخالص داخلی کشورهای عضو گروه بریکس گویای آن است که کل تولید ناخالص داخلی اعضای این سازمان در سال ۲۰۲۲، برابر با ۲۵,۹۱۵ میلیارد دلار است که یک میلیارد دلار از مجموع تولید ناخالص داخلی کشورهای عضو سازمان همکاری های شانگهای بیشتر بوده است، در صورت پیوستن کشورهای ایران و آرژانتین به این گروه، حدوداً یک میلیارد دلار دیگر به مجموع تولید ناخالص داخلی این گروه اضافه خواهد شد. در این میان بر خلاف بقیه کشورهای عضو این گروه که در سال ۲۰۲۰ عمدتاً به دلیل درگیری با بیماری کووید-۱۹ رشد منفی در تولیدات ناخالص داخلی خود را تجربه کرده اند، کشور چین رشد مثبت داشته است. بر اساس گزارش سازمان تجارت جهانی در سال ۲۰۲۳، کشور روسیه نیز در سال ۲۰۲۲ به دلیل درگیری با کشور اوکراین، رشد منفی را تجربه کرده است. بر اساس این گزارش، تحریم های اقتصادی اعمال شده بر کشور روسیه، در واکنش به جنگ در اوکراین تأثیر منفی بر بیشتر اقتصادها داشته باشد و روسیه بیشترین کاهش تولید ناخالص داخلی واقعی را تجربه کند (گزارش سال ۲۰۲۳ سازمان تجارت جهانی). در

سال ۲۰۲۲ میلادی، بعد از کشور هند، کشورهای آرژانتین و چین به ترتیب بیشترین رشد تولید ناخالص داخلی را در بین این کشورها داشته‌اند.

نکته قابل ذکر در این مورد آن است که کشورهای عضو گروه بریکس، علی‌رغم تعداد کم، درصد قابل توجهی از GDP سطح جهانی را به خود اختصاص داده‌اند که در کنار میزان جمعیت کل کشورهای این گروه نشان از قدرت مهم اقتصادی این گروه دارد.

نمودار ۱. درآمد سرانه کشورهای عضو گروه بریکس و ایران و آرژانتین در سال ۲۰۲۲ (دلار)

GDP تنها نشانگر حجم فعالیت‌های تولیدی داخل یک کشور در طول یک سال است و به تنهایی نمی‌تواند نشان‌دهنده رفاه جامعه باشد. حتی مبدع حساب‌های ملی، سیمون کوزنتس، هم معتقد بود رفاه را نمی‌توان از GDP استنباط کرد. در این مورد، درآمد سرانه می‌تواند یکی از معیارهای مقایسه اوضاع اقتصادی کشورهای مختلف با یکدیگر باشد که قاعدتاً این شاخص نیز به صورت مطلق توسعه‌یافتگی و پیشرفت اقتصادی یک کشور را نشان نمی‌دهد. از این رو باید عوامل دیگری مانند سطح و هزینه زندگی و شکل توزیع درآمدها، نیازها و مشکلات هر کشور، تمایلات و عادات مصرفی، ضریب پس‌انداز و سرمایه‌گذاری را در نظر گرفت. رعایت این ضوابط تا حدودی درآمد سرانه را به واقعیت‌های اقتصادی کشور نزدیک‌تر و موضوع مقایسه را منطقی‌تر می‌کند. تولید ناخالص داخلی سرانه به دلار آمریکا برای کشورهای عضو گروه بریکس و ایران و آرژانتین در نمودار ۱ نشان داده شده است.

طبق تعاریف موجود از درآمد سرانه، این شاخص برای تعیین میانگین درآمد هر نفر برای یک منطقه و ارزیابی استاندارد زندگی و کیفیت زندگی جمعیت استفاده می‌شود.^۱ شاید رایج ترین استفاده از درآمد سرانه برای تعیین ثروت یا کمبود ثروت یک منطقه باشد. به عنوان مثال، درآمد سرانه یکی از معیارهایی است که دفتر تحلیل اقتصادی ایالات متحده (BEA)^۲ برای رتبه‌بندی ثروتمندترین شهرستان‌ها در ایالات متحده استفاده می‌کند. مطابق اطلاعات آماری ارائه‌شده، در سال ۲۰۲۲، بالاترین تولید سرانه در این گروه از آن کشور روسیه (۱۵,۳۴۵ دلار) و کمترین تولید سرانه از آن کشور هند (۲,۳۸۹ دلار) می‌باشد. کشور ایران از نظر تولید سرانه با ۴,۳۸۸ دلار رتبه مناسبی در ترکیب با کشورهای عضو این گروه ندارد و کشور آرژانتین جایگاه مناسبی دارد. بر مبنای این شاخص می‌توان این ادعا را مطرح کرد که هر چه درآمد سرانه کشورها بالاتر باشد، سطح استاندارد و کیفیت زندگی بالاتر است. در بین کشورهای عضو این سازمان اختلافی ۱۲,۹۵۶ دلاری (از کمترین تا بیشترین میزان درآمد سرانه بین کشورها) وجود دارد. از این رو می‌توان ادعا کرد که تقاضا در این کشورها که به ثروت مردم آنها ارتباط دارد، متفاوت بوده و می‌تواند میزان تجارت بین آنها را تحت تاثیر قرار دهد.

نکته قابل توجه در مورد درآمد سرانه این گروه آن است که در سال ۲۰۲۲، درآمد سرانه کشورهای چین، روسیه و آرژانتین از اعضای این گروه از متوسط درآمد سرانه جهانی بالاتر بوده است. طبق گزارشات منتشرشده به‌جز روسیه، سایر کشورهای نامبرده در دسته کشورهای در حال توسعه قرار دارند که همانند برخی کشورهای در حال توسعه‌ی دیگر (به‌خصوص کشورهای عربی حوزه خلیج فارس) از مواهب طبیعی نفت و گاز نیز برخوردار نیستند، اما پیش‌بینی‌ها در مورد این کشورها حکایت از آینده اقتصادی روشن با رشد اقتصادی بالا دارد.

۴-۴. بخش خارجی اقتصاد (تجارت خارجی)

اندازه صادرات و واردات، و سهم از تجارت جهانی کشورهای عضو گروه بریکس و ایران و آرژانتین در سال ۲۰۲۲ در جدول شماره ۳، درج شده است. مطابق این آمار؛ در میان کشورهای عضو، چین بهترین کارنامه تجاری را در دوره زمانی ارائه‌شده به دست آورده است. در سال ۲۰۲۲، سهم چین از صادرات جهانی ۱۴/۶۸ درصد بوده است که به‌عنوان نمونه از ۸/۸ درصد در سال ۲۰۰۷، افزایش چشمگیری داشته است. سه کشور آفریقای جنوبی، آرژانتین و ایران در مقایسه با کشورهای چین، روسیه، هند و برزیل، حجم تجارت بالایی

^۱ <https://www.investopedia.com/terms/i/income-per-capita.asp>

^۲ U.S. Bureau of Economic Analysis

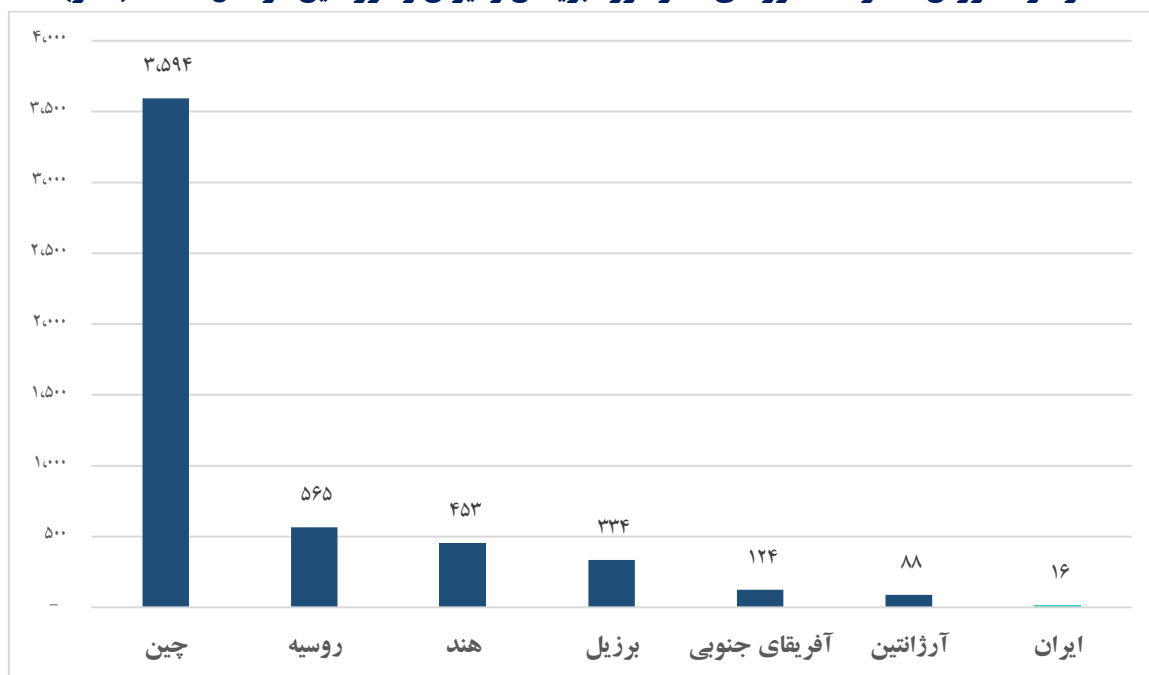
ندارند. بنابراین آمار ارائه شده در زمینه تجارت خارجی، نشان دهنده آن است که کشورهای عضو این گروه از نظر اندازه تجارت، تفاوت زیادی دارند.

جدول ۳. حجم صادرات و واردات کشورهای عضو گروه بریکس (میلیارد دلار و درصد)

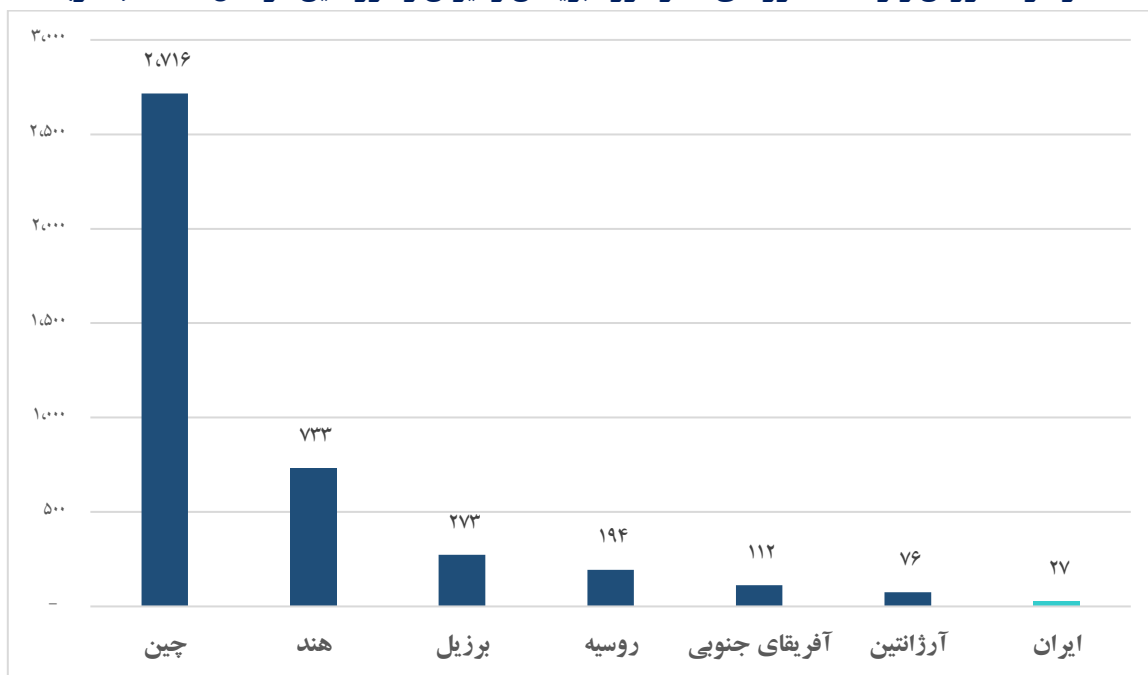
صادرات کالا و خدمات				واردات کالا و خدمات				
سهم جهانی	رشد سال ۲۰۲۲ نسبت به سال ۲۰۲۱	سال ۲۰۲۲	سال ۲۰۲۱	سهم جهانی	رشد سال ۲۰۲۲ نسبت به سال ۲۰۲۱	سال ۲۰۲۲	سال ۲۰۲۱	
۱۴/۶۸	۶/۸۹	۳,۵۹۴	۳,۳۶۲	۱۰/۸۴	۱/۵۱	۲,۷۱۶	۲,۶۷۶	چین
۱/۸۵	۱۴/۶۶	۴۵۳	۳۹۵	۲/۹۲	۲۸/۴۳	۷۳۳	۵۷۰	هند
۲/۳۱	۱۴/۸۰	۵۶۵	۴۹۲	۰/۷۸	-۳۳/۷۷	۱۹۴	۲۹۴	روسیه
۱/۳۷	۱۹/۱۰	۳۳۴	۲۸۱	۱/۰۹	۲۴/۲۹	۲۷۳	۲۱۹	برزیل
۰/۵۰	-۰/۱۰	۱۲۴	۱۲۴	۰/۴۵	۱۹/۵۱	۱۱۲	۹۴	آفریقای جنوبی
۰/۰۶	-۷۹/۲۴	۱۶	۷۵	۰/۱۱	-۴۹/۰۹	۲۷	۵۳	ایران
۰/۳۶	۱۳/۴۰	۸۸	۷۸	۰/۳۰	۲۰/۵۴	۷۶	۶۳	آرژانتین
۲۰/۷۰	۸/۹۴	۵,۰۷۰	۴,۶۵۳	۱۶/۰۸	۴/۵۴	۴,۰۲۸	۳,۸۵۳	مجموع (در حال حاضر)
۲۱/۱۳	۷/۶۳	۵,۱۷۳	۴,۸۰۶	۱۶/۴۹	۴/۰۸	۴,۱۳۱	۳,۹۶۹	مجموع (در صورت پیوستن ایران و آرژانتین)

مأخذ: بانک جهانی

نمودار ۲. ارزش صادرات کشورهای عضو گروه بریکس و ایران و آرژانتین در سال ۲۰۲۲ (دلار)

نمودار ۳. ارزش واردات کشورهای عضو گروه بریکس و ایران و آرژانتین در سال ۲۰۲۲ (دلار)

آنچه در تحلیل مزیت‌های عضویت ایران در گروه بریکس اهمیت دارد، بررسی وضعیت تجارت ایران با اعضای این گروه وضعیت تجارت آن‌ها با جهان است. در ادامه به‌طور خلاصه به این موارد پرداخته خواهد شد. در جدول ۴ حجم تجارت ایران با کشورهای عضو گروه بریکس نشان داده شده است. طبق آمار و اطلاعات ارائه شده در این جدول، در سال ۱۴۰۱، ایران بیشترین تجارت را با کشور چین داشته است.

نتایج تحلیل داده‌های تجاری (برگرفته از پایگاه داده گمرک ایران) نشان می‌دهد که در سال ۱۴۰۱، بزرگ‌ترین بازارهای صادراتی ایران در کشورهای عضو گروه بریکس به ترتیب در گروه‌های کالایی: ۱- سوخت‌های معدنی، روغن‌های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ موم‌های معدنی (کد تعرفه گمرکی ۲۷)، ۲- مواد شیمیایی آلی (کد تعرفه گمرکی ۲۹)، ۳- مواد پلاستیکی و اشیای ساخته شده از این مواد (کد تعرفه گمرکی ۳۹)، ۴- چدن، آهن و فولاد (کد تعرفه گمرکی ۷۲) و ۵- سنگ فلز، جوش و خاکستر (کد تعرفه گمرکی ۲۶) بوده است.

با نگاه جزئی‌تر می‌توان گفت بزرگ‌ترین بازار صادراتی ایران در کشور چین در سال ۱۴۰۱ به گروه‌های کالایی زیر تعلق دارد: ۱- سوخت‌های معدنی، روغن‌های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آن‌ها؛ مواد قیری؛ موم‌های معدنی (کد تعرفه گمرکی ۲۷)، ۲- مواد پلاستیکی و اشیای ساخته شده از این مواد (کد تعرفه گمرکی ۳۹)، ۳- مواد شیمیایی آلی (کد تعرفه گمرکی ۲۹).

همچنین بزرگ‌ترین بازارهای صادراتی ایران در کشور هند به ترتیب در گروه‌های کالایی: ۱- سوخت‌های معدنی، روغن‌های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آن‌ها؛ مواد قیری؛ موم‌های معدنی (کد تعرفه گمرکی

(۲۷)، ۲- مواد شیمیایی آلی (کد تعرفه گمرکی ۲۹)، ۳- محصولات شیمیایی غیر آلی؛ ترکیبات آلی یا غیر آلی فلزات گران بها، عناصر رادیواکتیو، فلزات خاک های کمیاب و ایزوتوپ ها (کد تعرفه گمرکی ۲۸) بوده است.

همچنین در سال ۱۴۰۱، بزرگ ترین بازارهای صادراتی ایران در کشور روسیه در گروه های کالایی: ۱- میوه ها و مغزهای خوراکی؛ پوست مرکبات یا خربزه (کد تعرفه گمرکی ۰۸)، ۲- سبزیجات، نباتات، ریشه و غده های زیرخاکی خوراکی (کد تعرفه گمرکی ۰۷)، ۳- مواد پلاستیکی و اشیای ساخته شده از این مواد (کد تعرفه گمرکی ۳۹) بوده است.

در این سال بزرگ ترین بازارهای صادراتی ایران در برزیل نیز در گروه های کالایی: ۱- کودها (کد تعرفه گمرکی ۳۱)، ۲- میوه ها و مغزهای خوراکی؛ پوست مرکبات یا خربزه (کد تعرفه گمرکی ۰۸)، ۳- مواد شیمیایی آلی (کد تعرفه گمرکی ۲۹) بوده است.

در کشور آفریقای جنوبی نیز بزرگ ترین بازارهای صادراتی ایران به ترتیب در گروه های کالایی: ۱- کودها (کد تعرفه گمرکی ۳۱)، ۲- محصولات شیمیایی غیر آلی؛ ترکیبات آلی یا غیر آلی فلزات گران بها، عناصر رادیواکتیو، فلزات خاک های کمیاب و ایزوتوپ ها (کد تعرفه گمرکی ۲۸)، ۳- چدن، آهن و فولاد (کد تعرفه گمرکی ۷۲) بوده است.

در نهایت بزرگ ترین بازارهای صادراتی ایران در کشور آرژانتین به ترتیب در گروه های کالایی: ۱- سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ موم های معدنی (کد تعرفه گمرکی ۲۷)، ۲- میوه ها و مغزهای خوراکی؛ پوست مرکبات یا خربزه (کد تعرفه گمرکی ۰۸)، ۳- وسایل نقلیه زمینی غیر از نواقل روی خط راه آهن یا تراموای، و... (کد تعرفه گمرکی ۸۷) رخ داده است. در جدول شماره ۴، بزرگترین بازار صادراتی ایران در کشورهای عضو گروه بریکس نشان داده شده است.

جدول ۴. بزرگترین بازارهای صادراتی ایران در کشورهای عضو گروه بریکس در سال ۱۴۰۱

کالاهای عمده صادراتی ایران به هر مقصد		رتبه	سهم از ارزش کل صادرات ایران	میزان صادرات ایران (دلار)	واحد پول	کشور عضو گروه بریکس
کد تعرفه	شرح تعرفه					
۲۷۱۱۱۲	پروپان	۲	۲۷/۵۲	۱۴,۵۸۳,۸۹۵,۴۵۰	یوان	چین
۲۷۱۱۱۳	بوتان					
۲۹۰۵۱۱	متانول (الکل متلیک)					
۳۹۰۱۱۰	پلی اتیلن با وزن مخصوص (چگالی) کمتر از ۰/۹۴					
۳۹۰۱۲۰	پلی اتیلن با وزن مخصوص (چگالی) ۰/۹۴ یا بیشتر					
۷۴۰۳۱۱	کاتد و قطعات کاتد (مس تصفیه شده و آلیاژهای مس به صورت کار نشده)					
۲۶۰۱۱۲	سنگ آهن و کنسانتره های آن، از جمله پیریت آهن تفته شده به هم فشرده شده					
۷۲۰۷۱۲	محصولات نیمه تمام از آهن یا از فولادهای غیرمزوج. سایر، با سطح مقطع عرضی مربع مستطیل (غیر از مربع)					
۷۲۰۶۱۰	آهن و فولادهای غیرمزوج به شکل شمش					
۲۵۰۳۰۰	گوگرد از هر نوع، باستانی گل گوگرد (گوگرد تصعید شده (Sublimed sulphor)، گوگرد رسوب کرده (precipitated sulphor) و گوگرد کلوئیدال.	۵	۴/۰۵	۲,۱۴۵,۹۵۶,۳۷۶	روپیه	هند
۲۸۱۴۱۰	آمونیاک بدون آب					
۲۷۱۳۲۰	قیر نفت					
۲۹۰۵۱۱	متانول (الکل متلیک)					
۳۹۰۱۲۰	پلی اتیلن با وزن مخصوص (چگالی) ۰/۹۴ یا بیشتر					
۲۹۰۲۳۰	هیدروکربورهای حلقوی، تولوئن					
۲۷۱۰۱۹	سایر روغن های نفتی و روغن های حاصل از مواد معدنی قیری					
۳۱۰۲۱۰	اوره حتی به صورت محلول در آب					
۰۸۰۴۱۰	خرما					

کالاهای عمده صادراتی ایران به هر مقصد		رتبه	سهم از ارزش کل صادرات ایران	میزان صادرات ایران (دلار)	واحد پول	کشور عضو گروه بریکس
کد تعرفه	شرح تعرفه					
۷۲۰۳۹۰	سایر محصولات آهنی حاصل از احیای مستقیم کلوخه‌های معدنی آهن و سایر محصولات آهنی اسفنجی					
۲۹۰۵۳۱	اتیلن گلیکول (اتان دی تول)					
۸۴۱۱۹۹	سایر توربوجت‌ها (Turbo-jets)، توربوپراپلرها (Turbo-propellers) و سایر توربین‌های گازی.	۱۰	۱/۴۰	۷۴۳,۸۱۸,۶۳۱	روبل	روسیه
۰۳۰۶۱۷	سایر انواع میگو					
۰۸۱۰۵۰	کیوی					
۰۸۰۲۵۱	سایر میوه‌های سخت پوست، تازه یا خشک، حتی پوست کنده. درون غلاف سخت					
۰۷۰۹۶۰	فلفل فرنگی از نوع (Capsicum) یا از نوع (Pimenta)					
۳۹۰۳۱۹	سایر پلیمرهای استیرن، به اشکال ابتدایی.					
۵۵۰۳۲۰	الیاف سنتتیک از پلی استرها					
۰۸۰۶۲۰	انگور، خشک کرده					
۰۸۰۷۱۱	هندوانه					
۲۹۰۵۳۱	اتیلن گلیکول (اتان دی تول)					
۳۱۰۲۱۰	اوره حتی به صورت محلول در آب	۴۱	۰/۱۴	۷۱,۸۷۲,۹۳۰	رتال	برزیل
۰۸۰۶۲۰	انگور، خشک کرده					
۲۹۳۹۱۹	سایر آلکالوئیدها					
۴۰۰۲۲۰	کائوچوی بوتادین (BR)					
۰۸۰۲۵۲	سایر میوه‌های سخت پوست، تازه یا خشک، حتی پوست کنده. بدون غلاف سخت					
۰۸۰۲۵۱	سایر میوه‌های سخت پوست، تازه یا خشک، حتی پوست کنده. درون غلاف سخت					

کالاهای عمده صادراتی ایران به هر مقصد		رتبه	سهم از ارزش کل صادرات ایران	میزان صادرات ایران (دلار)	واحد پول	کشور عضو گروه بریکس
کد تعرفه	شرح تعرفه					
۲۷۱۲۹۰	سایر وازلین؛ موم پارافین، موم نفتی با ذرات ریز متبلور، «موم اسلاک» (Slack Wax)، اوزوکریت، موم لینیت، موم تورب، سایر موم‌های معدنی و محصولات مشابه که از سنتز یا به طریق دیگر به دست می‌آیند، حتی رنگ شده.					
۵۷۰۲۹۲	فرش و سایر کفپوش‌ها از مواد نسجی سنتتیک یا مصنوعی					
۶۹۱۱۱۰	اشیای سرمیز یا آشپزخانه					
۵۷۰۱۱۰	فرش و سایر کفپوش‌ها از پشم یا از موی نرم (کرک) حیوان					
۳۱۰۲۱۰	اوره حتی به صورت محلول در آب	۱۵	۰/۵۸	۳۰۵,۴۱۰,۹۸۵	رند	آفریقای جنوبی
۲۸۰۲۰۰	گل گوگرد (تصعید شده Sublimed) و گوگرد مرسوب (Precipated)، گوگرد کلوتیدال.					
۷۲۱۶۳۲	پروفیل با مقطع I					
۷۲۱۳۹۱	میله‌ها، گرم نوردشده، به صورت تومارهای نامنظم پیچیده شده، از آهن یا از فولادهای غیرمزوج با مقطع عرضی دایره به قطر کمتر از ۱۴ میلیمتر					
۲۷۱۳۲۰	قیر نفت					
۵۷۰۱۱۰	فرش و سایر کفپوش‌ها از پشم یا از موی نرم (کرک) حیوان					
۲۷۱۱۱۳	بوتان					
۷۲۱۶۳۱	پروفیل با مقطع U					
۲۷۱۱۱۲	پروپان					
۷۲۱۶۲۱	پروفیل با مقطع L					
۲۷۱۰۱۹	سایر روغن‌های نفتی و روغن‌های حاصل از مواد معدنی قیری	۸۵	۰/۰۰۴	۲,۰۵۷,۶۸۱	پزو	آرژانتین
۰۸۰۶۲۰	انگور، خشک کرده					
۸۷۰۸۹۱	رادیاتورها و قطعات مربوطه					

کالاهای عمده صادراتی ایران به هر مقصد		رتبه	سهم از ارزش کل صادرات ایران	میزان صادرات ایران (دلار)	واحد پول	کشور عضو گروه بریکس
کد تعرفه	شرح تعرفه					
۰۹۱۰۲۰	زعفران					
۰۸۰۴۱۰	خرما					
۸۴۱۹۱۹	سایر ماشین آلات، مجموعه ماشین آلات (Plant) یا تجهیزات آزمایشگاهی					
۶۲۰۵۹۰	پیراهن مردانه یا پسرانه از سایر مواد نسجی					
۷۳۲۱۸۱	بخاری، اجاق فردار، منقل، اجاق طبخ (از جمله آنهایی که دارای دیگ فرعی برای حرارت مرکزی باشند)، بریان کن (Barbecue)، کباب پز اجاق گاز دستی، خوراک گرم کن و وسایل (Plate-Warmer) و وسایل غیربرقی همانند با مصارف خانگی، همچنین اجزاء و قطعات آنها، از چدن، آهن یا از فولاد. با سوخت گازی یا هم با گاز و هم با سایر سوختها					
۸۵۱۶۱۰	آبگرمکن های فوری یا مخزنی برقی و گرمکن های غوطه ور برقی					
-	-					

مأخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران

همچنین با استفاده از داده های تجاری برگرفته از پایگاه داده گمرک ایران در سال ۱۴۰۱، اقلام عمده وارداتی از کشورهای عضو گروه بریکس شناسایی شده اند. نتایج این تحلیل نشان می دهد، اقلام عمده وارداتی ایران از کشورهای عضو گروه بریکس به ترتیب در گروه های کالایی زیر بوده اند: ۱- رآکتورهای هسته ای، دیگ های بخار و آبگرم، ماشین آلات و وسایل مکانیکی؛ اجزاء و قطعات آن (کد تعرفه گمرکی ۸۴)، ۲- قطعات منفصله ماشین آلات راه سازی، خودرو و سایر ماشین آلات و وسایل نقلیه موتوری تاریخی (کد تعرفه گمرکی ۹۸)، ۳- ماشین آلات و دستگاه های برقی و اجزاء و قطعات آنها؛ دستگاه های ضبط و پخش صوت، دستگاه های ضبط و پخش صوت و تصویر تلویزیونی، اجزاء و قطعات و متفرعات این دستگاه ها (کد تعرفه گمرکی ۸۵)، ۴- غلات (کد تعرفه گمرکی ۱۰)، و ۵- مواد شیمیایی آلی (کد تعرفه گمرکی ۲۹) بوده است.

با نگاه جزئی تر می توان گفت اقلام عمده وارداتی ایران از کشور چین در سال ۱۴۰۱ از گروه های کالایی: ۱- سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ موم های معدنی (کد تعرفه گمرکی ۲۷) قطعات منفصله ماشین آلات راه سازی، خودرو و سایر ماشین آلات و وسایل نقلیه موتوری تاریخی (کد تعرفه گمرکی ۹۸)، ۲- رآکتورهای هسته ای، دیگ های بخار و آبگرم، ماشین آلات و وسایل مکانیکی؛ اجزاء و قطعات آن (کد تعرفه گمرکی ۸۴)، ۳- ماشین آلات و دستگاه های برقی و اجزاء و قطعات آنها؛ دستگاه های ضبط و پخش صوت، دستگاه های ضبط و پخش صوت و تصویر تلویزیونی، اجزاء و قطعات و متفرعات این دستگاه ها (کد تعرفه گمرکی ۸۵) بوده است.

همچنین اقلام عمده وارداتی ایران از کشور هند به ترتیب از گروه های کالایی: ۱- غلات (کد تعرفه گمرکی ۱۰)، ۲- قهوه، چای، ماته و ادویه (کد تعرفه گمرکی ۰۹)، ۳- مواد شیمیایی آلی (کد تعرفه گمرکی ۲۹) بوده است.

همچنین در سال ۱۴۰۱، اقلام عمده وارداتی ایران از کشور روسیه از گروه های کالایی: ۱- غلات (کد تعرفه گمرکی ۱۰)، ۲- رآکتورهای هسته ای، دیگ های بخار و آبگرم، ماشین آلات و وسایل مکانیکی؛ اجزاء و قطعات آن (کد تعرفه گمرکی ۸۴)، ۳- چوب و اشیای چوبی؛ زغال چوب (کد تعرفه گمرکی ۴۴) بوده است. در این سال عمده ترین اقلام وارداتی ایران از کشور برزیل نیز از گروه های کالایی: ۱- گوشت و احشاء خوراکی (کد تعرفه گمرکی ۰۲)، ۲- چربی ها و روغن های حیوانی یا نباتی؛ فرآورده های حاصل از تفکیک آنها؛ چربی های خوراکی آماده؛ موم های حیوانی یا نباتی (کد تعرفه گمرکی ۱۵)، ۳- غلات (کد تعرفه گمرکی ۱۰) بوده است.

از کشور آفریقای جنوبی عمده ترین اقلام وارداتی ایران به ترتیب از گروه های کالایی: ۱- انگم ها؛ صمغ ها، رزین ها و سایر شیره ها و عصاره نباتی (کد تعرفه گمرکی ۱۳)، ۲- رآکتورهای هسته ای، دیگ های بخار و آبگرم، ماشین آلات و وسایل مکانیکی؛ اجزاء و قطعات آن (کد تعرفه گمرکی ۸۴) و ۳- سنگ فلز، جوش و خاکستر (کد تعرفه گمرکی ۲۶) بوده است.

در نهایت در سال ۱۴۰۱، عمده ترین اقلام وارداتی ایران از کشور آرژانتین، به ترتیب در گروه های کالایی: ۱- چربی ها و روغن های حیوانی یا نباتی؛ فرآورده های حاصل از تفکیک آنها؛ چربی های خوراکی آماده؛ موم های حیوانی یا نباتی (کد تعرفه گمرکی ۱۵)، ۲- محصولات شیمیایی غیرآلی؛ ترکیبات آلی یا غیرآلی فلزات گرانبها، عناصر رادیواکتیو، فلزات خاک های کمیاب و ایزوتوپ ها (کد تعرفه گمرکی ۲۸)، و ۳- محصولات گوناگون صنایع شیمیایی (کد تعرفه گمرکی ۳۸) بوده است. در جدول ۵ عمده ترین اقلام وارداتی ایران از کشورهای عضو گروه بریکس گزارش داده شده است.

جدول ۵. عمده ترین اقلام وارداتی ایران از کشورهای عضو گروه بریکس در سال ۱۴۰۱

کالاهای عمده وارداتی ایران از هر مبدأ		رتبه	سهم از ارزش کل واردات ایران	میزان واردات ایران (دلار)	واحد پول	کشور عضو گروه بریکس
کد تعرفه	شرح تعرفه					
۹۸۸۷۰۳	قطعات منفصله جهت تولید خودروهای مشمول ردیف ۸۷۰۳	۲	۲۶/۴۴	۱۵,۷۳۵,۵۶۰,۸۴۴	یوان	چین
۹۸۸۷۰۱	قطعات منفصله برای تولید تراکتور کشاورزی به استثنای لاستیک					
۹۸۸۷۰۴	قطعات منفصله جهت تولید خودرو با ساخت داخل کمتر از ۲۰ درصد					
۳۰۰۲۲۰	واکسن ها برای پزشکی					
۲۷۰۴۰۰	کک و نیمه کک (semi-coke) از زغال سنگ، لینییت یا تورب، حتی به هم فشرده؛ زغال قرع.					
۹۸۸۷۱۱	قطعات منفصله جهت تولید خودرو با ساخت داخل کمتر از ۱۵ درصد به استثنای لاستیک					
۸۷۰۸۴۰	جعبه دنده (gear box) و قطعات مربوطه					
۸۵۱۷۶۱	ایستگاه های (مخابراتی) اصلی (Base stations)					
۸۴۱۴۳۰	کمپرسورها از انواعی که در تجهیزات مولد سرما به کار می روند					
۴۰۱۱۲۰	لاستیک رویی چرخ، بادی، نو، از کائوچو، از انواعی که برای اتوبوس ها و اتومبیل های باری به کار می رود					
۱۰۰۶۳۰	برنج نیمه سفید شده (Semi milled Rice) یا برنج کامل سفید شده (Wholly milled Rice) حتی صیقلی یا براق شده	۴	۴/۷۹	۲,۸۴۸,۶۷۴,۶۹۰	روپیه	هند

کالاهای عمده وارداتی ایران از هر مبدأ		رتبه	سهم از ارزش کل واردات ایران	میزان واردات ایران (دلار)	واحد پول	کشور عضو گروه بریکس
کد تعرفه	شرح تعرفه					
۰۹۰۲۴۰	چای سیاه (تخمیر شده) و چای جزئاً تخمیر شده عرضه شده به نحوی دیگر					
۲۸۱۸۲۰	اکسید آلومینیوم غیر از کورندوم مصنوعی					
۱۷۰۱۱۳	قند و شکر از نیشکر					
۰۸۰۳۱۰	موز سبز					
۷۲۰۲۱۱	آلیاژهای آهن (فرو آلیاژها). دارای بیش از ۲ درصد وزنی کربن					
۰۲۰۲۳۰	گوشت حیوانات از نوع گاو، منجمد . بی استخوان					
۲۷۰۱۱۹	سایر زغال سنگها					
۷۲۰۲۳۰	فروسیلیکو منگنز					
۳۳۰۲۱۰	مخلوطهای مواد معطر و مخلوطها. از انواعی که در گروه های کالایی غذایی یا نوشابه سازی مورد استفاده قرار می گیرد					
۱۰۰۱۹۹	سایر گندم و مخلوط گندم	۶	۲/۶۵	۱,۵۷۶,۲۸۹,۳۰۲	روبل	روسیه
۸۴۰۱۴۰	اجزاء و قطعات رآکتورهای هسته ای					
۴۴۰۷۱۱	چوب اره شده یا ناهمواری گرفته شده از درازا، لایه بری شده یا پوست کنده، حتی رنده شده، سمباده خورده یا متصل شده از دو سر (End-jointed) به ضخامت بیش از ۶ میلیمتر. از کاج (گونه های کاج)					
۱۰۰۵۹۰	سایر ذرت					
۱۵۱۲۱۱	روغن خام (روغن دانه آفتابگردان، روغن گلرنگ یا زعفران کاذب (Carthame) یا روغن پنبه دانه و اجزای آنها)					
۱۰۰۳۹۰	سایر جو					
۰۷۱۳۴۰	عدس					

کالاهای عمده وارداتی ایران از هر مبدأ		رتبه	سهم از ارزش کل واردات ایران	میزان واردات ایران (دلار)	واحد پول	کشور عضو گروه بریکس
کد تعرفه	شرح تعرفه					
۸۴۱۳۷۰	سایر تلمبه‌های گریز از مرکز					
۷۲۰۸۳۹	محصولات تخت‌نورد شده از آهن یا از فولادهای غیرمزوج به ضخامت کمتر از ۳ میلیمتر					
۷۲۰۲۱۹	سایر آلیاژهای آهن (فرو آلیاژها).					
۰۲۰۲۳۰	گوشت حیوانات از نوع گاو، منجمد. بی‌استخوان	۱۶	۰/۶۶	۳۹۲,۹۵۳,۱۵۹	رئال	برزیل
۱۵۰۷۱۰	روغن سویا و اجزای آن، حتی تصفیه شده، ولی از لحاظ شیمیایی تغییر نیافته، روغن خام، حتی صمغ گرفته					
۱۰۰۵۹۰	سایر ذرت					
۰۲۰۷۱۲	گوشت و احشای خوراکی پرندگان خانگی شماره ۰۱۰۵، تازه، سرد کرده یا منجمد. بریده نشده به صورت قطعات، منجمد					
۱۷۰۱۱۳	قند و شکر از نیشکر					
۴۷۰۳۲۹	خمیر چوب شیمیایی آماده شده با سود (soda) یا با سولفات، غیر از خمیرها از درجه حل شونده غیر تیره کاج					
۴۷۰۳۲۱	خمیر چوب شیمیایی آماده شده با سود (soda) یا با سولفات، غیر از خمیرها از درجه حل شونده. تیره کاج					
۳۰۰۶۴۰	سیمان و سایر محصولات برای پر کردن دندان؛ سیمان برای بازسازی استخوان					
۲۱۰۱۱۱	عصاره‌ها، اسانس‌ها و تغلیظ شده‌ها					
۱۰۰۳۹۰	سایر جو					
۱۳۰۲۱۹	سایر شیر و عصاره‌های نباتی؛ مواد پکتینی، پکتینات‌ها و پکتات‌ها؛ آگار آگار و سایر لعاب‌ها و مواد غلیظ کننده، حتی تغییر یافته (Modified)، مشتق از نباتات.	۶۱	۰/۰۳	۱۶,۵۴۷,۵۰۳	رند	آفریقای جنوبی
۲۶۰۲۰۰	سنگ منگنز و کنستانتره آن، از جمله سنگ‌های منگنز آهن دار و کنستانتره‌های آن که بر حسب وزن خشک حاوی ۲۰ درصد یا بیشتر منگنز باشد.					

کالاهای عمده وارداتی ایران از هر مبدأ		رتبه	سهم از ارزش کل واردات ایران	میزان واردات ایران (دلار)	واحد پول	کشور عضو گروه بریکس
کد تعرفه	شرح تعرفه					
۸۴۷۴۳۹	سایر ماشین آلات و دستگاه‌های جور کردن، غربال کردن، جدا کردن، شستن، خرد کردن، ساییدن، مخلوط کردن، ورز دادن خاک، سنگ، کلوخه‌ها یا سایر مواد معدنی به شکل جامد (از جمله پودر یا خمیر)؛ ماشین آلات به هم فشردن، شکل دادن یا قالب‌گیری کردن سوخت‌های معدنی جامد، خمیرهای سرامیکی، سیمان‌های سفت نشده، مواد گچ کاری، یا سایر محصولات معدنی به شکل پودر یا خمیر؛ ماشین‌های درست کردن قالب‌های ریخته‌گری از ماسه.					
۷۲۱۹۱۲	محصولات تخت نورد شده از فولاد زنگ‌نزن، با پهنای ۶۰۰ میلیمتر یا بیشتر. به ضخامت ۴/۷۵ میلیمتر یا بیشتر ولی حداکثر ۱۰ میلیمتر					
۸۴۳۰۴۱	سایر ماشین آلات و دستگاه‌های خاک‌برداری، تسطیح، گردینگ، اسکرپینگ (Scraping)، گودبرداری، کوبیدن و سفت کردن زمین، استخراج یا سوراخ کردن زمین کانی‌ها یا کلوخه‌های معدنی؛ ماشین پایه کوبی (Pile driver) و ماشین پایه درآوردن؛ برف روب‌ها. قادر به حرکت بدون نیروی محرکه خارجی (خودرو)					
۲۷۱۰۱۹	سایر روغن‌های نفتی و روغن‌های حاصل از مواد معدنی قیری					
۷۲۱۹۲۱	محصولات تخت نورد شده از فولاد زنگ‌نزن، با پهنای ۶۰۰ میلیمتر یا بیشتر. به ضخامت بیش از ۱۰ میلیمتر					
۸۴۷۴۹۰	اجزاء و قطعات ماشین آلات و دستگاه‌های جور کردن، غربال کردن، جدا کردن، شستن، خرد کردن، ساییدن، مخلوط کردن، ورز دادن خاک، سنگ، کلوخه‌ها یا سایر مواد معدنی به شکل جامد (از جمله پودر یا خمیر)؛ ماشین آلات به هم فشردن، شکل دادن یا قالب‌گیری کردن سوخت‌های معدنی جامد، خمیرهای سرامیکی، سیمان‌های سفت نشده، مواد گچ کاری، یا سایر محصولات معدنی به شکل پودر یا خمیر؛ ماشین‌های درست کردن قالب‌های ریخته‌گری از ماسه.					
۸۴۱۳۷۰	سایر تلمبه‌های گریز از مرکز					
۷۲۱۹۳۳	محصولات تخت نورد شده از فولاد زنگ‌نزن، با پهنای ۶۰۰ میلیمتر یا بیشتر. به ضخامت بیش از یک میلیمتر ولی کمتر از ۳ میلیمتر					

کالاهای عمده وارداتی ایران از هر مبدأ		رتبه	سهم از ارزش کل واردات ایران	میزان واردات ایران (دلار)	واحد پول	کشور عضو گروه بریکس
کد تعرفه	شرح تعرفه					
۱۵۰۷۱۰	روغن سویا و اجزای آن، حتی تصفیه شده، ولی از لحاظ شیمیایی تغییر نیافته، روغن خام، حتی صمغ گرفته	۳۰	۰/۲۱	۱۲۴,۵۴۲,۴۱۲	پزو	آرژانتین
۲۸۱۰۰۰	اکسیدهای بُرن؛ اسیدهای بریک					
۸۴۸۱۸۰	سایر وسایل انواع شیر و وسایل همانند برای لوله، دیگ آب گرم یا بخار، منبع، بشکه یا همانند، همچنین شیرهای تقلیل فشار و شیرهای کنترل شونده به وسیله ترموستات.					
۳۸۲۲۱۹	سایر معرف‌های تشخیص بیماری یا آزمایشگاهی روی تکیه گاه (reagents on a backing) و معرف‌های آماده تشخیص بیماری یا آزمایشگاهی حتی روی تکیه گاه (on a backing) حتی عرضه شده (بسته بندی شده) غیر از آنهایی که مشمول شماره‌های ۳۰۰۶ می‌باشند؛ مواد مرجع گواهی شده.					
۳۰۰۴۹۰	سایر داروها					
۲۸۳۵۳۹	سایر فسفینات‌ها، (هیپوفسفیت‌ها)، فسفات‌ها (فسفیت‌ها) و فسفات‌ها؛ پلی فسفات‌ها، با ساخت شیمیایی مشخص یا غیر مشخص					
۳۸۲۲۰۰	معرف‌های تشخیص بیماری یا آزمایشگاهی روی تکیه گاه					
۳۰۰۴۵۰	سایر داروها، دارای ویتامین یا سایر محصولات شماره ۲۹۳۶					
۲۸۳۳۲۹	سایر سولفات‌ها؛ زاج‌ها (Alums)؛ پراکسو سولفات‌ها (پرسولفات‌ها).					
۳۸۰۱۱۰	گرافیت مصنوعی					

مأخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران

همچنین در جدول ۶، مهم‌ترین شرکای تجاری کشورهای عضو گروه بریکس به همراه عمده‌ترین کالای وارداتی و صادراتی این کشورها در سال ۲۰۲۰ نشان داده شده است.

جدول ۶. شرکای عمده تجاری و عمده ترین کالاهای صادراتی و وارداتی کشورهای عضو گروه بریکس در سال ۲۰۲۰

عمده ترین کالای وارداتی		عمده ترین کالای صادراتی		مهمترین شریکای تجاری (واردات)	مهمترین شرکای تجاری (صادرات)	کشور عضو گروه بریکس
کد تعرفه	شرح تعرفه	کد تعرفه	شرح تعرفه			
۲۷۰۹۰۰	نفت خام (Petroleum oil) و روغن حاصل از مواد معدنی قیری، خام	۸۵۱۷۱۲	تلفن هایی برای شبکه های رادیو تلفنی یا سایر شبکه های بیسیم	کره جنوبی، تایوان، ژاپن	آمریکا، هنگ کنگ، ژاپن	چین
۸۵۴۲۳۱	پردازشگرها و کنترل کننده ها، خواه با حافظه ها، مبدل ها (Converters)، مدارهای منطقی (Logic)، آمپلی فایرها، ساعت و مدارهای زمان سنج، یا سایر مدارها توأمان شده یا نشده باشند	۸۴۷۱۳۰	ماشین های خودکار داده پردازی عددی قابل حمل، به وزن حداکثر ۱ کیلوگرم، که حداقل دارای یک واحد مرکزی پردازش، یک صفحه کلید (Keyboard) و یک صفحه نمایش (Display) باشد			
۲۶۰۱۱۱	سنگ آهن و کنسانتره های آن، از جمله پیریت آهن تفته شده (خاکستر پیریت) به هم فشرده نشده	۸۵۴۲۳۲	حافظه ها			
۸۵۴۲۳۲	حافظه ها	۶۳۰۷۹۰	سایر اشیاء دوخته و مهیا و حتی الگوهای لباس			
۸۵۴۲۳۹	سایر پردازشگرها و کنترل کننده ها، خواه با حافظه ها، مبدل ها (Converters)، مدارهای منطقی (Logic)، آمپلی فایرها، ساعت و مدارهای زمان سنج، یا سایر مدارها توأمان شده یا نشده باشند	۸۵۱۷۶۲	ماشین هایی برای دریافت، تبدیل (Conversion) و ارسال یا بسامدافزایی (Regeneration) صدا، تصویر یا سایر داده ها، شامل دستگاه سوئیچینگ و مسیر گزینی (Routing)			
۱۲۰۱۹۰	سایر لویای سویا، حتی به صورت خرد شده	۸۵۱۷۷۰	قطعات دستگاه های تلفن، شامل تلفن هایی برای شبکه های رادیو تلفنی (Cellular) یا سایر شبکه های بیسیم؛ سایر دستگاه ها جهت انتقال یا دریافت صدا، تصویر یا سایر داده ها، شامل			

عمده ترین کالای وارداتی		عمده ترین کالای صادراتی		کشور عضو گروه بریکس	مهمترین شرکای تجاری (صادرات)	مهمترین شرکای تجاری (واردات)
کد تعرفه	شرح تعرفه	کد تعرفه	شرح تعرفه			
			دستگاه برای برقراری ارتباط در یک شبکه با سیم یا بیسیم (مانند شبکه محلی یا با پهنه گسترده)			
۸۵۱۷۷۰	قطعات دستگاههای تلفن، شامل تلفنهایی برای شبکههای رادیو تلفنی (Cellular) یا سایر شبکههای بیسیم؛ سایر دستگاهها جهت انتقال یا دریافت صدا، تصویر یا سایر دادهها، شامل دستگاه برای برقراری ارتباط در یک شبکه با سیم یا بیسیم (مانند شبکه محلی یا با پهنه گسترده)	۸۵۴۲۳۱	پردازشگرها و کنترل کنندهها، خواه با حافظهها، مبدلها (Converters)، مدارهای منطقی (Logic)، آمپلی فایرها، ساعت و مدارهای زمانسنج، یا سایر مدارها توأمان شده یا نشده باشند			
۸۷۰۳۲۳	اتومبیلهای سواری و سایر وسایل نقلیه موتوری که اساساً برای حمل اشخاص طراحی شدهاند (غیر از آنهایی که مشمول شماره ۸۷۰۲ میشوند)، همچنین اتومبیلها از نوع استیشن (Station Wagon) و اتومبیلهای کورسی (Racing cars) با حجم سیلندر بیشتر از ۱۵۰۰ سی سی اما از ۳۰۰۰ سی سی بیشتر نباشد	۹۵۰۳۰۰	سه چرخه ها، اسکوتر غیربرقی (Scooters)، اتومبیل های رکابزنی با پا و اسباب بازی های چرخدار مشابه؛ کالسکه های عروسک؛ عروسک ها؛ سایر اسباب بازی ها؛ مدل های کوچک اندازه شده ("مقیاس") و مدل های تفریحی مشابه، خواه کار کند یا کار نکند؛ پازل هایی از کلیه انواع			
۲۶۰۳۰۰	سنگ مس و کنستانتره های آن	۸۴۷۳۳۰	اجزاء و قطعات و متفرعات ماشین های مشمول شماره ۷۱۸۴			
۷۴۰۳۱۱	کاتد و قطعات کاتد (مس تصفیه شده و آلیاژهای مس به صورت کار نشده)	۸۵۴۱۴۰	وسایل نیمه هادی حساس در برابر نور، همچنین قوه های نوری حتی جفت و جور شده به صورت مدول یا آماده شده به صورت پانل؛ دیودهای ساطع نور (LED)			

عمده ترین کالای وارداتی		عمده ترین کالای صادراتی		کشور عضو گروه بریکس	مهمترین شرکای تجاری (صادرات)	مهمترین شرکای تجاری (واردات)
کد تعرفه	شرح تعرفه	کد تعرفه	شرح تعرفه			
۲۷۰۹۰۰	نفت خام (Petroleum oil) و روغن حاصل از مواد معدنی قیری، خام.	۲۷۱۰۱۹	سایر روغن های نفتی و روغن های حاصل از مواد معدنی قیری	هند	آمریکا، چین، مارات متحده عربی	چین، آمریکا، امارات متحده عربی
۷۱۰۸۱۲	طلا (از جمله طلای آبکاری شده با پلاتین) به اشکال خام	۷۱۰۲۳۹	الماس، حتی کار شده، ولی سوار نشده و کار گذارده نشده (سایر)			
۲۷۰۱۱۹	سایر زغال سنگ ها	۳۰۰۴۹۰	سایر داروها			
۷۱۰۲۳۱	الماس، حتی کار شده، ولی سوار نشده و کار گذارده نشده	۲۷۱۰۱۲	روغن های سبک و فرآورده های آن			
۲۷۱۱۱۱	گاز طبیعی	۱۰۰۶۳۰	برنج نیمه سفید شده (Semi milled Rice) یا برنج کامل سفید شده (Wholly milled Rice) حتی صیقلی یا براق شده			
۸۵۱۷۷۰	قطعات دستگاه های تلفن، شامل تلفن هایی برای شبکه های رادیو تلفنی (Cellular) یا سایر شبکه های بیسیم؛ سایر دستگاه ها جهت انتقال یا دریافت صدا، تصویر یا سایر داده ها، شامل دستگاه برای برقراری ارتباط در یک شبکه با سیم یا بیسیم (مانند شبکه محلی یا با پهنه گسترده)	۷۱۱۳۱۹	از سایر فلزات گران بها، حتی آبکاری شده، روکش شده یا پوشش شده با فلزات گران بها			
۷۱۰۲۳۹	الماس، حتی کار شده، ولی سوار نشده و کار گذارده نشده (سایر)	۰۳۰۶۱۷	سایر انواع میگو			
۱۵۱۱۱۰	روغن خام	۷۶۰۱۱۰	آلومینیوم غیر ممزوج			
۲۷۱۰۱۹	سایر روغن های نفتی و روغن های حاصل از مواد معدنی قیری	۸۵۱۷۱۲	تلفن هایی برای شبکه های رادیو تلفنی یا سایر شبکه های بیسیم			
۸۴۷۱۳۰	ماشین های خود کار داده پردازای عددی قابل حمل، به وزن حداکثر ۱ کیلو گرم، که حداقل دارای یک واحد مرکزی پردازش، یک	۰۲۰۲۳۰	گوشت حیوانات از نوع گاو، منجمد بی استخوان			

عمده ترین کالای وارداتی		عمده ترین کالای صادراتی		مهمترین شریکای تجاری (واردات)	مهمترین شریکای تجاری (صادرات)	کشور عضو گروه بریکس
کد تعرفه	شرح تعرفه	کد تعرفه	شرح تعرفه			
	صفحه کلید (Keyboard) و یک صفحه نمایش (Display) باشد.					
۲۷۰۹۰۰	نفت خام (Petroleum oil) و روغن حاصل از مواد معدنی قیری، خام.	۷۱۰۸۱۳	طلا (از جمله طلای آبکاری شده با پلاتین) به شکل دیگر اشکال نیمه ساخته	چین، آلمان، آمریکا	چین، آمریکا، آلمان	آفریقای جنوبی
۲۷۱۰۱۲	روغن های سبک و فرآورده های آن	۲۶۰۱۱۲	سنگ آهن و کنسانتره های آن، از جمله پیریت آهن تفته شده (خاکستر پیریت) به هم فشرده شده			
۳۰۰۴۹۰	سایر داروها	۲۷۰۱۱۲	زغال سنگ قیری			
۸۵۱۷۶۲	ماشین هایی برای دریافت، تبدیل (Conversion) و ارسال یا بسامدافزایی (Regeneration) صدا، تصویر یا سایر داده ها، شامل دستگاه سوئیچینگ و مسیر گزینی (Routing)	۷۱۱۰۲۱	پالادیوم، به اشکال خام یا به اشکال نیمه ساخته، یا به شکل پودر			
۴۹۰۷۰۰	تمبر پستی، تمبر مالیاتی و همانند، باطل نشده رایج یا به منظور اینکه در کشوری که در آن یک ارزش اسمی شناخته شده داشته یا خواهند داشت رایج شوند؛ اوراق تمبردار؛ اسکناس؛ چک؛ سهام شرکتها یا اوراق قرضه و اسناد همانند.	۷۱۱۰۳۱	رودیوم، به اشکال خام یا به اشکال نیمه ساخته، یا به شکل پودر			
۸۵۱۷۱۲	تلفن هایی برای شبکه های رادیو تلفنی یا سایر شبکه های بیسیم	۸۷۰۴۲۱	وسایل نقلیه موتوری برای حمل و نقل کالا. وزن ناخالص وسیله نقلیه (g.v.w) حداکثر ۵ تن			

عمده ترین کالای وارداتی		عمده ترین کالای صادراتی		کشور عضو گروه بریکس	مهمترین شرکای تجاری (صادرات)	مهمترین شرکای تجاری (واردات)
کد تعرفه	شرح تعرفه	کد تعرفه	شرح تعرفه			
۸۴۷۱۳۰	ماشینهای خودکار داده‌پرداز عددی قابل حمل، به وزن حداکثر ۱ کیلوگرم، که حداقل دارای یک واحد مرکزی پردازش، یک صفحه کلید (Keyboard) و یک صفحه نمایش (Display) باشد.	۲۶۰۲۰۰	سنگ منگنز و کنسانتره آن، از جمله سنگ‌های منگنز آهن‌دار و کنسانتره‌های آن که بر حسب وزن خشک حاوی ۲ درصد یا بیشتر منگنز باشد			
۸۷۰۳۲۲	اتومبیل‌های سواری و سایر وسایل نقلیه موتوری که اساساً برای حمل اشخاص طراحی شده‌اند (غیر از آنهایی که مشمول شماره ۸۷۰۲ میشوند)، همچنین اتومبیل‌ها از نوع استیشن (Station Wagon) و اتومبیل‌های کورسی (Racing cars) با حجم سیلندر بیشتر از ۱۰۰۰ سی سی اما از ۱۵۰۰ سی سی بیشتر نباشد	۷۲۰۲۴۱	آلیاژهای آهن (فرو آلیاژها)، دارای بیش از ۴ درصد وزنی کربن			
۸۷۰۳۲۳	اتومبیل‌های سواری و سایر وسایل نقلیه موتوری که اساساً برای حمل اشخاص طراحی شده‌اند (غیر از آنهایی که مشمول شماره ۸۷۰۲ میشوند)، همچنین اتومبیل‌ها از نوع استیشن (Station Wagon) و اتومبیل‌های کورسی (Racing cars) با حجم سیلندر بیشتر از ۱۵۰۰ سی سی اما از ۳۰۰۰ سی سی بیشتر نباشد	۲۶۰۱۱۱	سنگ آهن و کنسانتره‌های آن، از جمله پیریت آهن تفته شده (خاکستر پیریت) به هم فشرده نشده			
۱۰۰۶۳۰	برنج نیمه‌سفید شده (Semi milled Rice) یا برنج کامل سفید شده (Wholly milled Rice) حتی صیقلی یا براق شده	۷۱۱۰۱۹	سایر پلاتین، به اشکال خام یا به اشکال نیمه ساخته، یا به شکل پودر			

عمده ترین کالای وارداتی		عمده ترین کالای صادراتی		مهمترین شریکای تجاری (واردات)	مهمترین شریکای تجاری (صادرات)	کشور عضو گروه بریکس
کد تعرفه	شرح تعرفه	کد تعرفه	شرح تعرفه			
۸۵۱۷۱۲	تلفن هایی برای شبکه های رادیو تلفنی یا سایر شبکه های بیسیم	۲۷۰۹۰۰	نفت خام (Petroleum oil) و روغن حاصل از مواد معدنی قیری، خام.	چین، آلمان، آمریکا	چین، هلند، انگلستان	روسیه
۳۰۰۴۹۰	سایر داروها	۲۷۱۰۱۹	سایر روغن های نفتی و روغن های حاصل از مواد معدنی قیری			
۸۴۷۱۳۰	ماشین های خودکار داده پردازشی عددی قابل حمل، به وزن حداکثر ۱ کیلوگرم، که حداقل دارای یک واحد مرکزی پردازش، یک صفحه کلید (Keyboard) و یک صفحه نمایش (Display) باشد	۷۱۰۸۱۲	طلا (از جمله طلای آبکاری شده با پلاتین) به دیگر اشکال خام			
۸۵۱۷۱۲	تلفن هایی برای شبکه های رادیو تلفنی یا سایر شبکه های بیسیم	۲۷۰۱۱۲	زغال سنگ قیری			
۸۷۰۳۲۳	اتومبیل های سواری و سایر وسایل نقلیه موتوری که اساساً برای حمل اشخاص طراحی شده اند (غیر از آنهایی که مشمول شماره ۸۷۰۲ میشوند)، همچنین اتومبیل ها از نوع استیشن (Station Wagon) و اتومبیل های کورسی (Racing cars) با حجم سیلندر بیشتر از ۱۵۰۰ سی سی اما از ۳۰۰۰ سی سی بیشتر نباشد	۲۷۱۰۱۲	روغن های سبک و فرآورده های آن			
۸۴۸۱۸۰	سایر وسایل انواع شیر و وسایل همانند برای لوله، دیگ آب گرم یا بخار، منبع، بشکه یا همانند، همچنین شیرهای تقلیل فشار و شیرهای کنترل شونده به وسیله ترموستات	۱۰۰۱۹۹	گندم و مخلوط گندم (سایر)			

عمده ترین کالای وارداتی		عمده ترین کالای صادراتی		کشور عضو گروه بریکس	مهمترین شرکای تجاری (صادرات)	مهمترین شرکای تجاری (واردات)
کد تعرفه	شرح تعرفه	کد تعرفه	شرح تعرفه			
۸۷۰۸۲۹	اجزاء و قطعات و متفرعات وسایل نقلیه موتوری مشمول شماره‌های ۸۷۰۱ لغایت ۸۷۰۵ برای سواری و وانت	۲۷۱۱۱۱	گاز طبیعی			
۲۸۱۸۲۰	اکسید آلومینیوم غیر از کورندوم مصنوعی	۷۱۱۰۲۱	پالادیوم، به اشکال خام یا به اشکال نیمه ساخته، یا به شکل پودر			
۸۴۷۱۵۰	واحدهای پردازش عددی غیر از آنهایی که مشمول «شماره فرعی ۴۱۸۴۷۱ یا ۴۹۸۴۷۱» می باشند حتی دارای یک یا دو واحد از انواع ذیلدر همان محفظه واحد حافظه، واحد ورودی، واحد خروجی	۷۴۰۳۱۱	کاتد و قطعات کاتد (مس تصفیه شده و آلیاژهای مس به صورت کار نشده)			
۸۷۰۷۱۰	بدنه (از جمله اتاق راننده)، برای وسایل نقلیه موتوری مشمول شماره‌های ۸۷۰۱ لغایت ۸۷۰۵ (برای وسایل نقلیه مشمول شماره ۸۷۰۳)	۷۶۰۱۱۰	آلومینیوم غیرمزوج			
۲۷۱۰۱۹	سایر روغنهای نفتی و روغنهای حاصل از مواد معدنی قیری، غیر خام؛ فرآوردهها	۱۲۰۱۹۰	سایر لوبیای سویا، حتی به صورت خرد شده	برزیل	چین، آمریکا، آرژانتین	چین، آمریکا، آلمان
۲۷۰۹۰۰	نفت خام (Petroleum oil) و روغن حاصل از مواد معدنی قیری، خام.	۲۶۰۱۱۱	سنگ آهن و کنسانتره‌های آن، از جمله پیریت آهن تفته شده (خاکستر پیریت) به هم فشرده نشده			
۲۷۱۰۱۲	روغن‌های سبک و فرآورده‌های آن	۲۷۰۹۰۰	نفت خام (Petroleum oil) و روغن حاصل از مواد معدنی قیری، خام.			
۳۱۰۴۲۰	کلور پتاسیم	۱۷۰۱۱۴	قند و شکر از سایر نیشکرها			

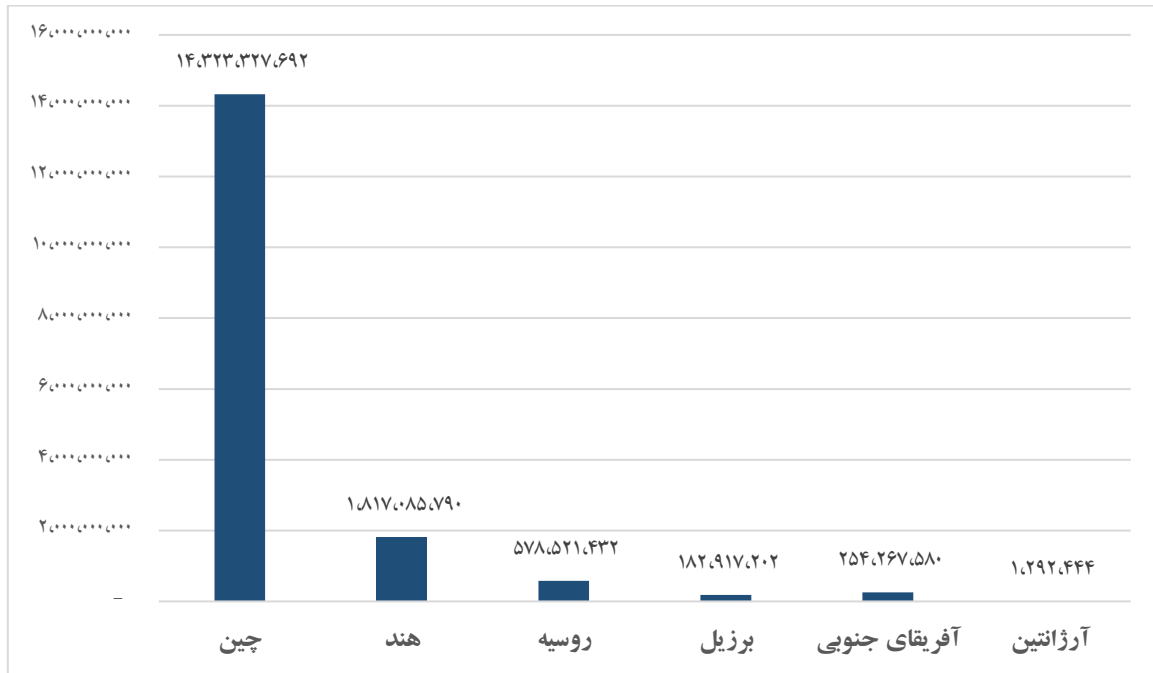
عمده ترین کالای وارداتی		عمده ترین کالای صادراتی		کشور عضو گروه بریکس	مهمترین شرکای تجاری (صادرات)	مهمترین شرکای تجاری (واردات)
کد تعرفه	شرح تعرفه	کد تعرفه	شرح تعرفه			
۸۵۱۷۷۰	قطعات دستگاههای تلفن، شامل تلفنهایی برای شبکههای رادیو تلفنی (Cellular) یا سایر شبکههای بیسیم؛ سایر دستگاهها جهت انتقال یا دریافت صدا، تصویر یا سایر دادهها، شامل دستگاه برای برقراری ارتباط در یک شبکه با سیم یا بیسیم (مانند شبکه محلی یا با پهنه گسترده)	۰۲۰۲۳۰	گوشت حیوانات از نوع گاو، منجمد بی استخوان			
۸۴۱۱۹۱	توربوجت ها یا توربوپراپلرها	۲۳۰۴۰۰	کنجاله (Oilcake) و سایر آخالهای جامد، حتی خردشده یا به هم فشرده به شکل حبه یا گلوله که از استخراج روغن سویا به دست می آید.			
۳۰۰۴۹۰	سایر داروها	۱۰۰۵۹۰	سایر ذرت			
۸۹۰۵۲۰	سکوهای شناور یا غوطه ور حفاری یا استخراج	۴۷۰۳۲۹	خمیر چوب شیمیایی آماده شده با سود (soda) یا با سولفات، غیر از خمیرها از درجه حل شونده غیر تیره کاج			
۳۸۰۸۹۱	حشره کش ها (Insecticides)	۰۹۰۱۱۱	قهوه، حتی بوداده یا کافئین گرفته شده؛ پوست قهوه؛ بدل قهوه حاوی قهوه، به هر نسبت کافئین نگرفته			
۸۵۴۲۳۱	پردازشگرها و کنترل کننده ها، خواه با حافظه ها، مبدل ها (Converters)، مدارهای منطقی (Logic)، آمپلی فایرها، ساعت و مدارهای زمان سنج، یا سایر مدارها توأمان شده یا نشده باشند	۲۷۱۰۱۹	سایر روغن های نفتی و روغن های حاصل از مواد معدنی قیری، غیر خام؛ فرآورده ها			

عمده ترین کالای وارداتی		عمده ترین کالای صادراتی		مهمترین شریکای تجاری (واردات)	مهمترین شریکای تجاری (صادرات)	کشور عضو گروه بریکس
کد تعرفه	شرح تعرفه	کد تعرفه	شرح تعرفه			
۱۲۰۱۹۰	سایر لوبیای سویا، حتی به صورت خرد شده	۲۳۰۴۰۰	کنجاله (Oilcake) و سایر آخال‌های جامد، حتی خرد شده یا به هم فشرده به شکل حبه یا گلوله که از استخراج روغن سویا به دست می‌آید.	برزیل، چین، آمریکا	برزیل، چین، ویتنام	آرژانتین
۲۷۱۱۲۱	گاز طبیعی	۱۰۰۵۹۰	سایر ذرت			
۸۷۰۳۲۳	اتومبیل‌های سواری و سایر وسایل نقلیه موتوری که اساساً برای حمل اشخاص طراحی شده‌اند (غیر از آنهایی که مشمول شماره ۸۷۰۲ میشوند)، همچنین اتومبیل‌ها از نوع استیشن (Station Wagon) و اتومبیل‌های کورسی (Racing cars) با حجم سیلندر بیشتر از ۱۵۰۰ سی سی اما از ۳۰۰۰ سی سی بیشتر نباشد	۱۵۰۷۱۰	روغن سویا و اجزای آن، حتی تصفیه شده، ولی از لحاظ شیمیایی تغییر نیافته، روغن خام، حتی صمغ گرفته			
۸۵۱۷۷۰	قطعات دستگاه‌های تلفن، شامل تلفن‌هایی برای شبکه‌های رادیو تلفنی (Cellular) یا سایر شبکه‌های بیسیم؛ سایر دستگاه‌ها جهت انتقال یا دریافت صدا، تصویر یا سایر داده‌ها، شامل دستگاه برای برقراری ارتباط در یک شبکه با سیم یا بیسیم (مانند شبکه محلی یا با پهنه گسترده)	۸۷۰۴۲۱	وسایل نقلیه موتوری برای حمل و نقل کالا. وزن ناخالص وسیله نقلیه (g.v.w) حداکثر ۵ تن			
۳۰۰۴۹۰	سایر داروها	۱۲۰۱۹۰	سایر لوبیای سویا، حتی به صورت خرد شده			
۲۷۱۰۱۹	سایر روغن‌های نفتی و روغن‌های حاصل از مواد معدنی قیری، غیر خام؛ فرآورده‌ها	۱۰۰۱۹۹	سایر گندم و مخلوط گندم			

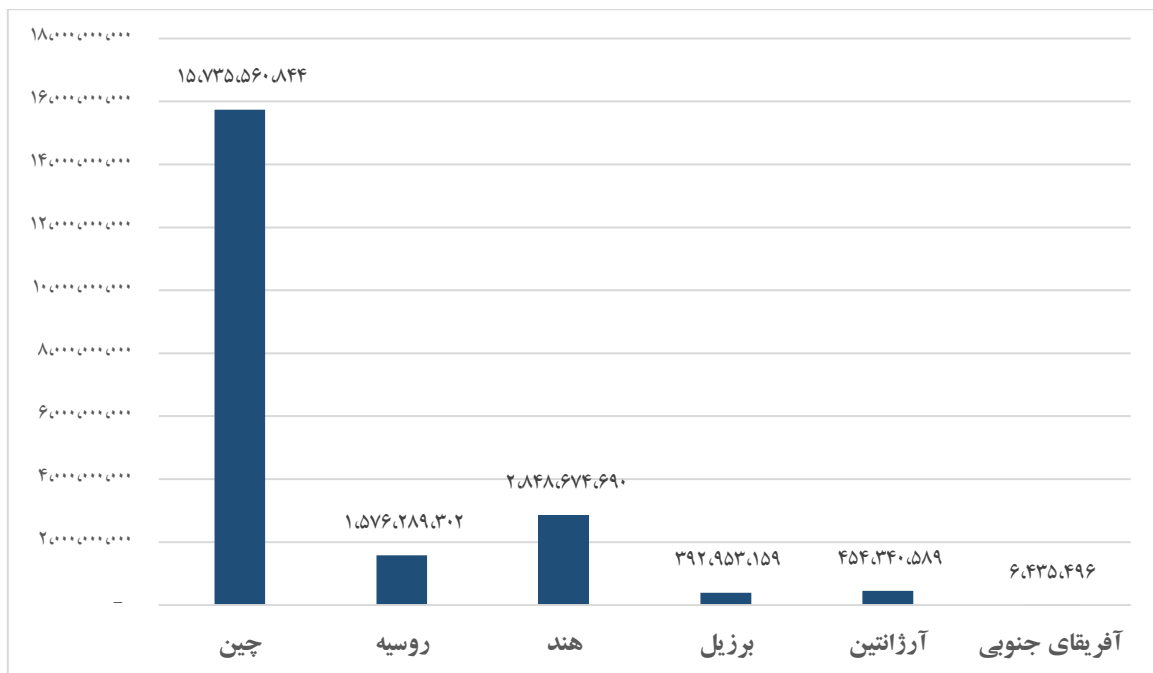
عمده ترین کالای وارداتی		عمده ترین کالای صادراتی		کشور عضو	مهمترین شرکای تجاری (صادرات)	مهمترین شرکای تجاری (واردات)
کد تعرفه	شرح تعرفه	کد تعرفه	شرح تعرفه	گروه بریکس		
۸۷۰۳۲۲	اتومبیل های سواری و سایر وسایل نقلیه موتوری که اساساً برای حمل اشخاص طراحی شده اند (غیر از آنهایی که مشمول شماره ۸۷۰۲ میشوند)، همچنین اتومبیل ها از نوع استیشن (Station Wagon) و اتومبیل های کورسی (Racing cars) با حجم سیلندر بیشتر از ۱۰۰۰ سی سی اما از ۱۵۰۰ سی سی بیشتر نباشد	۰۲۰۲۳۰	گوشت حیوانات از نوع گاو، منجمد بی استخوان			
۸۵۱۷۶۲	ماشین هایی برای دریافت، تبدیل (Conversion) و ارسال یا بسامدافزایی (Regeneration) صدا، تصویر یا سایر داده ها، شامل دستگاه سوئیچینگ و مسیر گزینی (Routing)	۷۱۰۸۱۲	طلا (از جمله طلای آبکاری شده با پلاتین) به شکل دیگر اشکال خام			
۸۴۱۷۳۰	ماشین های خود کار داده پردازی عددی قابل حمل، به وزن حداکثر ۱ کیلوگرم، که حداقل دارای یک واحد مرکزی پردازش، یک صفحه کلید (Keyboard) و یک صفحه نمایش (Display) باشد	۲۷۰۹۰۰	نفت خام (Petroleum oil) و روغن حاصل از مواد معدنی قیری، خام.			
۲۹۳۱۹۰	سایر ترکیبات آلی - غیر آلی	۱۲۰۲۴۲	بادام زمینی (آراشید)، تفت داده نشده یا به نحو دیگر پخته نشده، حتی پوست کنده یا خرد شده. بدون غلاف سخت، حتی شکسته شده			

مأخذ: سازمان توسعه تجارت

نمودار ۴. ارزش صادرات ایران به کشورهای عضو گروه بریکس و آرژانتین در سال ۱۴۰۱ (دلار)

نمودار ۵. ارزش واردات ایران از کشورهای عضو گروه بریکس و آرژانتین در سال ۱۴۰۱ (دلار)

طبق جدول‌های ۴ و ۵، از بین کشورهای عضو گروه بریکس، بیشترین صادرات ایران به ترتیب به کشورهای چین، هند، روسیه و همچنین بیشترین واردات کشور ایران در بین این کشورها، از کشورهای چین، روسیه و هند بوده است. در حقیقت چین، روسیه و هند قدرت‌های تعیین کننده در گروه بریکس و اصلی ترین شرکای تجارت فرامرزی با ایران محسوب می شوند، بنابراین چشم انداز مناسبی از روابط تجاری میان ایران و کشورهای عضو گروه بریکس می توان تصور کرد. نکته لازم به ذکر در این مورد آن است که این سه کشور در سازمان

همکاری‌های شانگهای که ایران نیز به عضویت آن درآمد، عضویت دارند. از این رو این سه کشور که پیش‌بینی روشن و درخشانی در مورد آینده اقتصادی آن‌ها وجود دارد، در دو گروه اقتصادی مهم با ایران هم‌گروه هستند. همچنین جریان واردات و صادرات استان اصفهان با کشورهای عضو گروه بریکس و آرژانتین در جدول شماره ۶ و ۷ ارائه شده است.

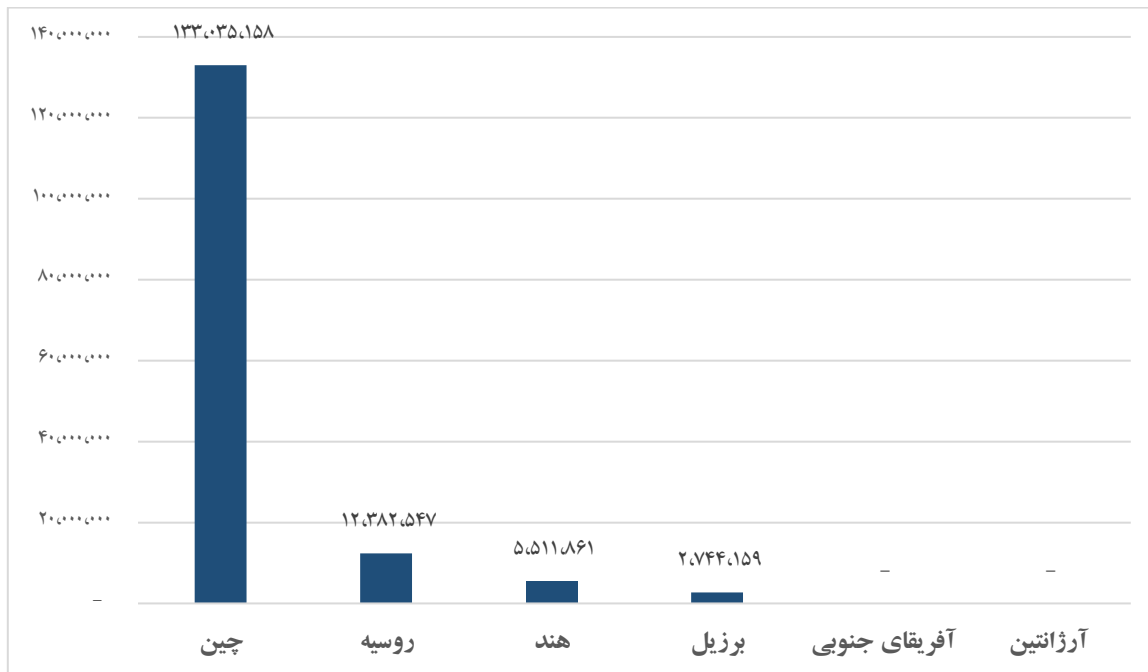
نتایج تحلیل داده‌های تجاری برگرفته از پایگاه داده گمرک ایران نشان می‌دهد که در سال ۱۴۰۱، عمده‌ترین اقلام وارداتی استان اصفهان از کشورهای عضو گروه بریکس به ترتیب عبارتند از: ۱- ماشین‌آلات و دستگاه‌های برقی و اجزاء و قطعات آنها؛ دستگاه‌های ضبط و پخش صوت، دستگاه‌های ضبط و پخش صوت و تصویر تلویزیونی، اجزاء و قطعات و متفرعات این دستگاه‌ها (کد تعرفه گمرکی ۸۵)، ۲- رآکتورهای هسته‌ای، دیگ‌های بخار و آبگرم، ماشین‌آلات و وسایل مکانیکی؛ اجزاء و قطعات آن (کد تعرفه گمرکی ۸۴)، ۳- چدن، آهن و فولاد (کد تعرفه گمرکی ۷۲)، ۴- وسایل نقلیه زمینی غیر از نواقل روی خط راه آهن یا تراموای، و.. (کد تعرفه گمرکی ۸۷) و ۵- قطعات منفصله ماشین‌آلات راه‌سازی، خودرو و سایر ماشین‌آلات و وسایل نقلیه موتوری تاریخی (کد تعرفه گمرکی ۹۸). نکته مهم در رابطه با واردات استان اصفهان از کشورهای عضو بریکس، آن است که استان اصفهان وارداتی از دو کشور آفریقای جنوبی و آرژانتین نداشته است.

جدول ۶. اقلام عمده وارداتی استان اصفهان از کشورهای عضو گروه بریکس در سال ۱۴۰۱

واردات کالا و خدمات					کشور عضو گروه بریکس
رتبه در واردات استان	عمده‌ترین کالای وارداتی	سهم ارزش از کل واردات استان اصفهان	ارزش (دلار)	وزن (کیلوگرم)	
۳	مدارهای چاپی (۸۵۳۴۰۰)	۱۷/۶۴	۱۳۳,۰۳۵,۱۵۸	۲۱,۳۰۸,۱۶۸	چین
۹	سایر آلیاژهای آهن (فرو آلیاژها) (۷۲۰۲۱۹)	۱/۶۴	۱۲,۳۸۲,۵۴۷	۴,۵۱۲,۲۰۴	روسیه
۱۰	سایر آلیاژهای آهن (فرو آلیاژها) (۷۲۰۲۱۹)	۰/۷۳	۵,۵۱۱,۸۶۱	۱,۱۱۸,۶۸۶	هند
۱۶	گوشت و احشای خوراکی پرندگان خانگی، بریده نشده به صورت قطعات، منجمد (۰۲۰۷۱۲)	۰/۳۶	۲,۷۴۴,۱۵۹	۱,۶۲۰,۶۹۲	برزیل
...	...	...	...	...	آفریقای جنوبی
...	...	...	...	...	آرژانتین

مأخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران

نمودار ۶. ارزش واردات استان اصفهان از کشورهای عضو گروه بریکس و آرژانتین در سال ۱۴۰۱ (دلار)

در ادامه با استفاده از داده‌های تجاری برگرفته از پایگاه داده گمرک ایران در سال ۱۴۰۱، بزرگترین بازار صادراتی استان اصفهان در کشورهای عضو گروه بریکس شناسایی شده‌اند که به ترتیب در گروه‌های کالایی زیر بوده است: ۱-چدن، آهن و فولاد (کد تعرفه گمرکی ۷۲)، ۲- فرش و سایر کفپوش‌ها از مواد نسجی (کد تعرفه گمرکی ۵۷)، ۳- سوخت‌های معدنی، روغن‌های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ موم‌های معدنی (کد تعرفه گمرکی ۲۷)، ۴- محصولات گوناگون صنایع شیمیایی (کد تعرفه گمرکی ۳۸) و ۵- مواد شیمیایی آلی (کد تعرفه گمرکی ۲۹).

نکته قابل توجه در این زمینه آن است که استان اصفهان صادراتی به کشور آرژانتین نداشته است. در ادامه میزان صادرات استان اصفهان به این کشورها نیز ارائه شده است:

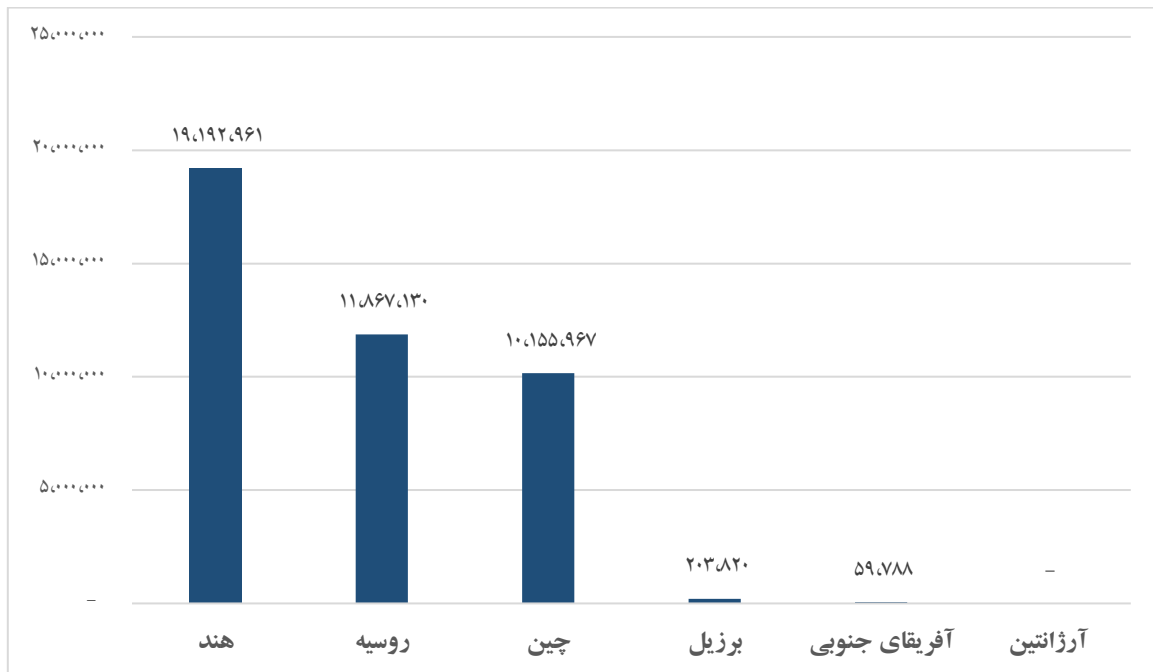

جدول ۷. بزرگترین بازارهای صادراتی استان اصفهان در کشورهای عضو گروه بریکس در سال ۱۴۰۱

صادرات کالا و خدمات					کشور عضو گروه بریکس
رتبه در صادرات استان	عمده‌ترین کالای صادراتی	سهم ارزش از کل صادرات استان اصفهان	ارزش (دلار)	وزن (کیلوگرم)	
۱۴	خمیر چوب شیمیایی آماده شده با سود (soda) یا با سولفات، غیر از خمیرها از درجه حل شونده، براساس مس - روی (برنج) (۷۴۰۳۲۱)	۰/۶۸	۱۰,۱۵۵,۹۶۷	۸,۰۱۹,۱۰۳	چین
۵۵	اشیای سرمیز یا آشپزخانه (۶۹۱۱۱۰)	۰/۰۱	۲۰۳,۸۲۰	۴۸,۰۵۵	برزیل
۱۰	فرومولیدن (۷۲۰۲۷۰)	۱/۲۴	۱۹,۱۹۲,۹۶۱	۱۲,۸۸۵,۷۸۳	هند
۱۲	انباره‌های برقی (Accumulators)، شامل جداکننده‌های آنها، حتی به شکل مربع یا مستطیل، با سرب - اسید، از نوع مورد استفاده در راه انداختن موتورهای پیستونی (۸۵۰۷۱۰)	۰/۷۹	۱۱,۸۶۷,۱۳۰	۱۲,۹۹۵,۱۶۹	روسیه
۶۹	فرش و سایر کفپوش‌ها، از مواد نسجی سنتتیک یا مصنوعی (۵۷۰۲۹۲)	۰/۰۰۴	۵۹,۷۸۸	۱۵,۰۰۰	آفریقای جنوبی
...	...	...	...	...	آرژانتین

مأخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران

نمودار ۷. ارزش صادرات استان اصفهان به کشورهای عضو گروه بریکس و آرژانتین در سال ۱۴۰۱ (دلار)

طبق نمودارهای ۶ و ۷ از بین کشورهای عضو گروه بریکس، استان اصفهان بیشترین واردات را از کشور چین و بیشترین صادرات را به کشور هند داشته است.

۴-۵. جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی

در فرآیند جهانی‌شدن و تشکیل گروه‌بندی‌های منطقه‌ای در سطح جهان، اقتصاد کشورها چه در طول فرآیند طبیعی و چه به صورت مدیریت شده به تدریج به سوی همگونی بیشتر و یافتن جایگاه خویش در ساختار تولیدی و تجاری در حال شکل‌گیری، حرکت می‌کنند. از شاخص‌های اصلی در جهت اندازه‌گیری همگونی و سطح پیشرفت یک کشور در بین کشورهای جهان، بررسی ساختار جریان‌های سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در این کشورها است.

سهم هر کشور در جذب جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی می‌تواند مشخص‌کننده میزان همگونی ساختار تولید یک کشور با ساختار تولید جهانی باشد، زیرا هدف سرمایه‌گذار جذب سود بلندمدت از راه مشارکت در فعالیت‌های اقتصادی در سطح کلان است و از آنجایی که جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی تأثیر مستقیمی بر توانایی ایجاد پتانسیل‌های تجاری کشورهای عضو می‌تواند بگذارد، بنابراین بررسی وضعیت این کشورها در جذب جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی دارای اهمیت است.

از طرف دیگر، گسترش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در جای خود این امکان را فراهم کرده تا تولیدات صنعتی به شکلی غیر متمرکز و با گردآوری قطعات از مناطق مختلف صورت گیرد؛ بدین مفهوم که بسیاری

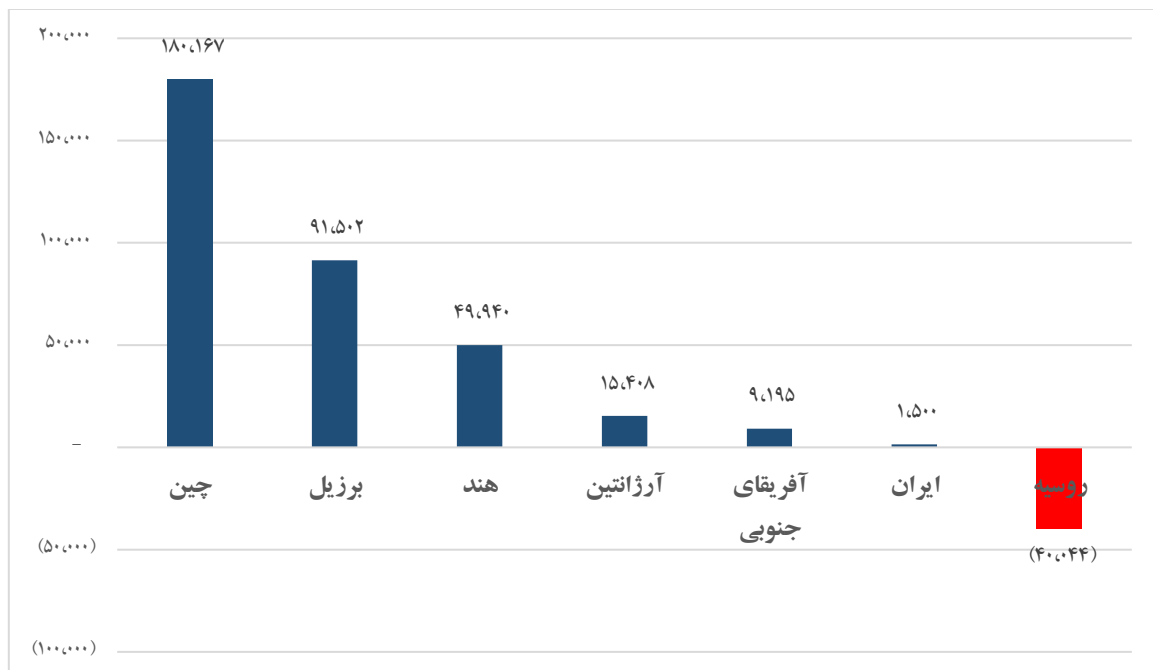
از کشورها در یک صنعت خاص به صورت صادر کننده و وارد کننده هم زمان مطرح شده اند. شاخص تجارت درون صنعتی که سهم تجارت درون صنعتی را محاسبه می کند در دهه های اخیر به سرعت روبه افزایش گذاشته است. در جدول ۸، آمار مربوط به میزان سرمایه گذاری خارجی در کشورهای عضو گروه بریکس و ایران و آرژانتین، ارائه شده است.

جدول ۸. سرمایه گذاری مستقیم خارجی (جریان خالص ورود سرمایه) کشورهای عضو گروه بریکس (میلیون دلار و درصد)

کشور عضو گروه بریکس	سال ۲۰۲۱	سال ۲۰۲۲	رشد سال ۲۰۲۲ نسبت به سال ۲۰۲۱
چین	۳۴۴,۰۷۵	۱۸۰,۱۶۷	-۴۷/۶۴
هند	۴۴,۷۲۷	۴۹,۹۴۰	۱۱/۶۶
روسیه	۴۰,۴۵۰	-۴۰,۰۴۴	-۱۹۹
برزیل	۴۶,۴۳۹	۹۱,۵۰۲	۹۷/۰۴
آفریقای جنوبی	۴۰,۶۵۹	۹,۱۹۵	-۷۷/۳۹
ایران	۱,۴۲۵	۱,۵۰۰	۵/۲۶
آرژانتین	۶,۹۰۳	۱۵,۴۰۸	۱۲۳/۲۲

مأخذ: بانک جهانی

نمودار ۸. سرمایه گذاری مستقیم خارجی (جریان خالص ورود سرمایه) کشورهای عضو گروه بریکس و ایران و آرژانتین در سال ۲۰۲۲ (میلیون دلار)

مطابق آمار ارائه شده در جدول ۸، علاوه بر چین با ۲۵۳,۰۹۶ میلیون دلار، دو کشور هند و برزیل نیز به ترتیب با ۶۴,۳۶۲ و ۳۷,۷۸۶۵ میلیون دلار در جریان ورودی سرمایه گذاری مستقیم خارجی حضوی مؤثرتری ایفا کرده اند به شکلی که این سه کشور در مجموع ۳۵۵,۲۴۴ میلیون دلار معادل ۲۸/۲۶ درصد از سرمایه گذاری مستقیم خارجی جهانی را به خود اختصاص داده اند. نکته قابل توجه در این زمینه، رشد منفی سرمایه گذاری خارجی همه کشورهای عضو گروه بریکس و ایران و آرژانتین به جز کشورهای چین و هند است. در این بین شیوع بیماری کرونا از دسامبر ۲۰۱۹ در چین و سپس سرایت آن به سایر کشورها، یکی از دلایل اصلی این رشد منفی بوده است تا جاییکه کشور روسیه کاهش ۷۰ درصدی در سرمایه گذاری خارجی را در سال ۲۰۲۰ تجربه کرده است. در این بین سرمایه گذاری خارجی در ایران هم که علاوه بر تأثیرپذیری از کرونا، از تحریم های بین المللی نیز به شدت اثر گرفته است، با رشد منفی مواجه بوده است. این شدت کاهش سرمایه گذاری خارجی در صورت عدم جبران، می تواند آثار منفی اقتصادی فراوانی برای کشورها داشته باشد.

۵. ارزیابی اثرات عضویت در گروه بریکس بر جمهوری اسلامی ایران از دید فعالین

اقتصادی

در این قسمت از این گزارش، با استفاده از روش فریدمن و نظرات خبرگان به بررسی و رتبه بندی اثراتی که عضویت در این گروه اقتصادی می تواند بر جمهوری اسلامی ایران در جنبه های مختلف داشته باشد، پرداخته می شود. در این راستا، شاخص هایی در مؤلفه های اقتصادی، اجتماعی، زیرساخت های ملی، سیاسی و خلق دانش ملی، با استفاده از مبانی نظری استخراج و با روش دلفی به بحث گذاشته و شاخص هایی که طبق نظر خبرگان هم پوشانی داشته و یا ارتباطی نداشتند، حذف شدند. در مرحله بعد پس از پالایش شاخص ها، پرسشنامه ای در خصوص میزان اثرگذاری شاخص های مذکور بر کشور ایران، تهیه و در اختیار خبرگان قرار داده شد. در نهایت با استفاده از روش فریدمن به رتبه بندی این شاخص ها پرداخته شد. شاخص ها و مؤلفه های مذکور در جدول ۱۰ ارائه شده اند.

یکی از مشخصه های مهم فرآیند جهانی شدن، پیدایش قدرت های نوظهور و گرایش کشورها برای حضور پررنگ در این فرآیند است. اقتصادهای نوظهور با توجه به رشدهای اقتصادی بالا و نفوذی که در عرصه روابط بین الملل پیدا کرده اند می توانند نقش تعیین کننده ای در مناسبات بین المللی ایفا کنند. در این راستا پیوست کشور ایران با توجه به محدودیت های اقتصادی، سیاسی ایجاد شده بسیار حائز اهمیت و باعث رونق آن در تمام جنبه های کلان کشور می شود.

گروه بریکس بیش از ۴۰ درصد از جمعیت جهان، ۲۶ درصد تولید ناخالص داخلی جهانی و ۱۸ درصد سهم تجارت جهانی را به خود اختصاص داده است و متوسط رشد اقتصادی اعضای گروه نسبت به کشورهای عضو گروه هفت کشور صنعتی جهان حداقل طی یک دهه گذشته بالاتر بوده است. روند تحولات اقتصادی - صنعتی این کشورها نشان می‌دهد که اساس حرکت و زیربنای فکری شکل‌گیری این گروه به‌عنوان یک تشکل نوظهور به‌منظور نقش‌آفرینی در دنیای چندقطبی آینده و به چالش کشاندن نظم کنونی حاکم بر نظام بین‌الملل است. موضوعات اقتصادی نظیر امور بانکی، انرژی، حمل‌ونقل، مخابرات و موضوعات اجتماعی و کارگری مهم‌ترین موضوعات اقتصادی موردتوجه این گروه است. لذا به‌منظور بررسی پیوست ایران به این گروه نیاز به اجماع نظرات و تحلیل عواید پیوستن ایران به این گروه در مبحث شاخص‌های کلان‌کشوری می‌باشد.

بدین منظور شاخص‌های کلان‌کشوری در پنج مبحث اقتصادی، سیاسی، زیرساخت‌های ملی، خلق دانش ملی، تجاری طبقه‌بندی و بر اساس متغیرهای ارائه‌شده شاخص‌هایی به شرح جدول زیر تدوین گردید.

جدول ۱۱. بررسی مؤلفه‌ها و شاخص‌های تأثیرپذیر از پیوستن ایران به سازمان بریکس

مؤلفه	شاخص	مؤلفه	شاخص
اقتصادی	افزایش درآمدهای دولت	سیاسی	نفوذ و تسلط کشورهای ابرقدرت (جلوگیری از قطب‌سازی جهانی)
	تقویت بخش خصوصی و مشارکت آن در اقتصاد		تقویت روند منطقه‌گرایی در نظام بین‌الملل
	شکوفایی اقتصاد ایران		گسترش روحیه اعتماد، حسن‌نیت، همکاری، ثبات و تثبیت و تقویت چهره دوستانه و مثبت ایران در تعاملات مختلف
	افزایش سرمایه‌گذاری خارجی		زمینه‌ساز مناسب برای ایجاد ائتلاف‌های سازنده برای رویارویی با تحریم‌ها و موانع دستیابی به فناوری صلح‌آمیز هسته‌ای
	آماده‌سازی ایران برای پیوستن به نظام تجارت جهانی		افزایش قدرت سیاسی
	جلوگیری از نوسانات نرخ ارز		کاهش تحریم و اثرات آن
	توسعه گردشگری		افزایش قدرت چانه‌زنی در قیمت‌گذاری نفت و گاز
تجاری	تولید کالاهای با برند مشترک	خلق دانش ملی	گسترش شرکت‌های دانش‌بنیان
	دستیابی به یک بازار بزرگ و بهره‌مندی از منافع اقتصادی		بومی‌سازی صنایع اساسی و مهم خارجی در کشور
	بهره‌گیری از توان و قدرت اقتصادی و توانمندی‌های کشورهای عضو گروه بریکس		ورود فن‌آوری اطلاعات پیشرفته
	دادوستد آزاد کالا و دستیابی به توافق درباره اعطای امتیازات و معافیت‌های تعرفه‌ای		توسعه فناوری‌های ماهواره‌ای و هسته‌ای

مؤلفه	شاخص	مؤلفه	شاخص
	افزایش صادرات نفتی		برقراری همکاری‌های علمی نظیر ایجاد قطب علمی و مطالعاتی، همکاری در زمینه نانو تکنولوژی و ...
	افزایش واردات و سهولت آن		گسترش دانش هسته‌ای
	افزایش صادرات غیرنفتی و رهایی از اقتصاد تک‌قطبی		موقعیت لجستیکی ایران در ترانزیت بین‌المللی (مسیرهای ریلی، خاکی، آبی و هوایی)
			استفاده از ظرفیت مناطق آزاد کشور
			توسعه بنادر ایران
			برآوردن نیازهای تکنولوژیک کشور
			تقویت بهره‌برداری از منابع زیرزمینی نفت و گاز

منبع: یافته‌های پژوهش

روش پژوهش کاربردی و از نوع توصیفی پیمایشی و جامعه آماری این پژوهش شامل ۱۵ نفر از خبرگان (تحصیلات عالی، آشنا به مباحث روز اقتصادی، آشنا به گروه بریکس) لذا در مرحله اول شاخص‌های تأثیرپذیر از پیوستن ایران به گروه بریکس بر اساس نظرات خبرگان رتبه‌بندی گردید و همان‌گونه می‌ملاحظه می‌شود مهم‌ترین شاخص تأثیرپذیر از پیوستن ایران به گروه بریکس آماده‌سازی ایران برای پیوستن به نظام تجارت جهانی و سپس افزایش سرمایه‌گذاری خارجی، تقویت روند منطقه‌گرایی در نظام بین‌الملل، افزایش قدرت سیاسی و گسترش روحیه اعتماد، حسن نیت، همکاری، ثبات و تثبیت و تقویت چهره در رتبه دوم تا پنجم قرار دارد.

جدول ۱۲. رتبه‌بندی شاخص‌های مؤثر در جهت پیوستن ایران به گروه بریکس بدون توجه به ضریب اهمیت

متغیرهای پژوهش

رتبه	مؤلفه	شاخص	امتیاز
۱	اقتصادی	آماده‌سازی ایران برای پیوستن به نظام تجارت جهانی	۰/۰۳۵۴۲۶
۲	اقتصادی	افزایش سرمایه‌گذاری خارجی	۰/۰۳۴۹۷۸
۳	سیاسی	تقویت روند منطقه‌گرایی در نظام بین‌الملل	۰/۰۳۴۹۷۸
۴	سیاسی	افزایش قدرت سیاسی	۰/۰۳۴۵۲۹
۵	سیاسی	گسترش روحیه اعتماد، حسن نیت، همکاری، ثبات و تثبیت و تقویت چهره دوستانه و مثبت ایران در تعاملات مختلف	۰/۰۳۴۰۸۱
۶	زیرساخت‌های ملی	موقعیت لجستیکی ایران در ترانزیت بین‌المللی (مسیرهای ریلی، خاکی، آبی و هوایی)	۰/۰۳۴۰۸۱
۷	تجاری	افزایش صادرات نفتی	۰/۰۳۳۶۳۲
۸	اقتصادی	شکوفایی اقتصاد ایران	۰/۰۳۳۱۸۴

رتبه	مؤلفه	شاخص	امتیاز
۹	زیرساخت‌های ملی	توسعه بنادر ایران در توسعه کشور	۰/۰۳۳۱۸۴
۱۰	تجاری	افزایش صادرات غیرنفتی و رهایی از اقتصاد تک‌قطبی	۰/۰۳۳۱۸۴
۱۱	اقتصادی	دستیابی به یک بازار بزرگ و بهره‌مندی از منافع اقتصادی آن	۰/۰۳۲۷۳۵
۱۲	سیاسی	نفوذ و تسلط کشورهای ابرقدرت (جلوگیری از قطب‌سازی جهانی)	۰/۰۳۲۷۳۵
۱۳	تجاری	افزایش واردات و سهولت آن	۰/۰۳۲۷۳۵
۱۴	اقتصادی	تقویت بخش خصوصی و مشارکت آن در اقتصاد	۰/۰۳۲۲۸۷
۱۵	اقتصادی	جلوگیری از نوسانات نرخ ارز	۰/۰۳۱۸۳۹
۱۶	اقتصادی	بهره‌گیری از توان و قدرت اقتصادی و توانمندی‌های کشورهای عضو گروه بریکس	۰/۰۳۱۸۳۹
۱۷	زیرساخت‌های ملی	استفاده از ظرفیت مناطق آزاد کشور	۰/۰۳۱۸۳۹
۱۸	تجاری	دادوستد آزاد کالا و دستیابی به توافق درباره اعطای امتیازات و معافیت‌های تعرفه‌ای	۰/۰۳۱۸۳۹
۱۹	اقتصادی	افزایش درآمدهای دولت	۰/۰۳۰۹۴۲
۲۰	خلق دانش ملی	ورود فن‌آوری اطلاعات پیشرفته	۰/۰۳۰۹۴۲
۲۱	اقتصادی	تولید کالاهای با برند مشترک	۰/۰۳۰۴۹۳
۲۲	سیاسی	کاهش تحریم و اثرات آن	۰/۰۲۹۵۹۶
۲۳	زیرساخت‌های ملی	برآوردن نیازهای تکنولوژیک کشور	۰/۰۲۹۱۴۸
۲۴	خلق دانش ملی	گسترش شرکت‌های دانش‌بنیان	۰/۰۲۹۱۴۸
۲۵	خلق دانش ملی	بومی‌سازی صنایع اساسی و مهم خارجی در کشور	۰/۰۲۹۱۴۸
۲۶	خلق دانش ملی	برقراری همکاری‌های علمی نظیر ایجاد قطب علمی و مطالعاتی، همکاری در زمینه نانو تکنولوژی و ...	۰/۰۲۸۷
۲۷	اقتصادی	توسعه گردشگری	۰/۰۲۸۲۵۱
۲۸	زیرساخت‌های ملی	تقویت بهره‌برداری از منابع زیرزمینی نفت و گاز	۰/۰۲۸۲۵۱
۲۹	سیاسی	ملحق شدن در گروه بریکس تا چه حد زمینه‌ساز مناسب برای ایجاد ائتلاف‌های سازنده برای رویارویی با تحریم‌ها و موانع دستیابی به فناوری صلح‌آمیز هسته‌ای	۰/۰۲۶۹۰۶
۳۰	سیاسی	افزایش قدرت چانه‌زنی در قیمت‌گذاری نفت و گاز	۰/۰۲۶۴۵۷
۳۱	زیرساخت‌های ملی	گسترش دانش هسته‌ای	۰/۰۲۶۴۵۷
۳۲	خلق دانش ملی	توسعه فناوری‌های ماهواره‌ای و هسته‌ای	۰/۰۲۶۴۵۷

منبع: یافته‌های پژوهش

یکی از مهم‌ترین مسائل پیش رو بررسی این موضوع می‌باشد که مهم‌ترین متغیر کلان تأثیرپذیر با ملحق شدن ایران به گروه بریکس چیست؟ لذا جهت بررسی و رتبه‌بندی و پاسخ به این سؤال مؤلفه‌های کلان بر اساس

نظرات خبرگان رتبه‌بندی و جداول این گونه نشان می‌دهد که مهم‌ترین متغیر تأثیرپذیر وضعیت اقتصادی می‌باشد و سپس باتوجه به تحریم‌های بین‌المللی مبحث سیاسی در رتبه دوم قرار دارد و در خصوص تبیین این مؤلفه می‌توان این گونه بیان نمود که مسائل سیاسی پایه و اساس ارتباط بین‌المللی و به واسطه این ارتباطات بین‌المللی می‌باشد که می‌توان زیرساخت‌های ملی و خلق دانش را به واسطه همکاری‌های مشترک ایجاد و تجارت را رونق بخشید لذا در این برهه زمانی مهم‌ترین نیاز کشور تقویت روابط سیاسی با کشورهای همسایه و استراتژیک جهت دور زدن تحریم‌ها و نفوذ بر بازارهای بالقوه می‌باشد. و سومین شاخص تأثیرپذیر از پیوستن ایران به گروه بریکس زیرساخت‌های ملی کشور می‌باشد و خلق دانش ملی و مؤلفه تجاری در رتبه چهارم و پنج قرار دارد.

جدول ۱۳. رتبه‌بندی متغیرها و ضریب اهمیت شاخص‌های مؤثر جهت پیوست ایران به گروه بریکس

رتبه	مؤلفه	ضریب اهمیت
۱	اقتصادی	۰/۳۲۱۹۷۳
۲	سیاسی	۰/۲۱۹۲۸۳
۳	زیرساخت‌های ملی	۰/۱۸۲۹۶
۴	خلق دانش ملی	۰/۱۴۴۳۹۵
۵	تجاری	۰/۱۳۱۳۹

منبع: یافته‌های پژوهش

هریک از کشورهای عضو گروه بریکس در یکی از حوزه‌های سیاسی یا اقتصادی در منطقه خود بازیگری عمده به شمار می‌آیند، بنابراین از سویی حیث ماهیت وجودی می‌توان مدعی شد گروه مزبور با پوشش دادن مناطقی چون اوراسیا، آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین از ابعاد جهانی و بین‌المللی و منظر دیگر از بعد سیاسی اجتماعی باید در نظر داشت که دو غول جمعیتی دنیا یعنی چین و هند در بریکس عضویت دارند و با احتساب جمعیت روسیه، برزیل و آفریقای جنوبی بالغ بر ۳ میلیارد و دویست میلیون نفر جمعیت جهان و همچنین حضور دائمی چهار عضو شورای امنیت سازمان ملل متحد در گروه بریکس نشان‌دهنده نقش و تأثیرگذاری این گروه در معادلات جهانی و بین‌المللی است، به‌طوری که رشد روزافزون اقتصادی در کنار تأثیر سیاسی این گروه می‌تواند آن‌ها را به رقیبی جدی برای بلوک ایالات متحده آمریکا و اروپا تبدیل کند. لذا با توجه به اهمیت مؤلفه‌های کلان کشوری و ضریب اهمیت هریک از این عوامل باعث شده تا ضریب تأثیر مؤلفه‌های مذکور بر شاخص‌ها مدنظر قرار گرفته و رتبه‌بندی شاخص‌ها بر اساس ضریب اهمیت مؤلفه‌های آنان مدنظر قرار گیرد لذا در جدول ۴ رتبه‌بندی شاخص‌ها با توجه به ضریب اهمیت مؤلفه‌های مربوط ایجاد گردید و همان گونه که مشاهده می‌شود. آماده‌سازی ایران برای پیوستن به نظام تجارت جهانی، افزایش سرمایه‌گذاری خارجی،

شکوفایی اقتصاد ایران، دستیابی به یک بازار بزرگ و بهره‌مندی از منافع اقتصادی آن، تقویت بخش خصوصی و مشارکت آن در اقتصاد پنج رتبه نخست را به خود اختصاص داده‌اند. که تماماً مربوط به مؤلفه‌های اقتصادی می‌باشند.

جدول ۱۴. رتبه‌بندی شاخص‌های مؤثر در جهت پیوستن ایران به گروه بریکس با توجه به ضریب اهمیت

متغیرهای پژوهش

رتبه	مؤلفه	شاخص	امتیاز شاخص‌ها
۱	اقتصادی	آماده‌سازی ایران برای پیوستن به نظام تجارت جهانی	۰/۱۱۴۰۶۲۲۱۷
۲	اقتصادی	افزایش سرمایه‌گذاری خارجی	۰/۱۱۲۶۱۸۳۹۲
۳	اقتصادی	شکوفایی اقتصاد ایران	۰/۱۰۶۸۴۳۰۹
۴	اقتصادی	دستیابی به یک بازار بزرگ و بهره‌مندی از منافع اقتصادی آن	۰/۱۰۵۳۹۹۲۶۴
۵	اقتصادی	تقویت بخش خصوصی و مشارکت آن در اقتصاد	۰/۱۰۳۹۵۵۴۳۸
۶	اقتصادی	جلوگیری از نوسانات نرخ ارز	۰/۱۰۲۵۱۱۶۱۳
۷	اقتصادی	بهره‌گیری از توان و قدرت اقتصادی و توانمندی‌های کشورهای عضو گروه بریکس	۰/۱۰۲۵۱۱۶۱۳
۸	اقتصادی	افزایش درآمدهای دولت	۰/۰۹۹۶۲۳۹۶۲
۹	اقتصادی	تولید کالاهای با برند مشترک	۰/۰۹۸۱۸۰۱۳۶
۱۰	اقتصادی	توسعه گردشگری	۰/۰۹۰۹۶۱۰۰۹
۱۱	سیاسی	تقویت روند منطقه‌گرایی در نظام بین‌الملل	۰/۰۷۶۶۹۹۷۱۲
۱۲	سیاسی	افزایش قدرت سیاسی	۰/۰۷۵۷۱۶۳۸۳
۱۳	سیاسی	گسترش روحیه اعتماد، حسن نیت، همکاری، ثبات و تثبیت و تقویت چهره دوستانه و مثبت ایران در تعاملات مختلف	۰/۰۷۴۷۳۳۰۵۳
۱۴	سیاسی	نفوذ و تسلط کشورهای ابرقدرت (جلوگیری از قطب‌سازی جهانی)	۰/۰۷۱۷۸۳۰۶۴
۱۵	سیاسی	کاهش تحریم و اثرات آن	۰/۰۶۴۸۹۹۷۵۷
۱۶	زیرساخت‌های ملی	موقعیت لجستیکی ایران در ترانزیت بین‌المللی (مسیرهای ریلی، خاکی، آبی و هوایی)	۰/۰۶۲۳۵۳۹۵۸
۱۷	زیرساخت‌های ملی	توسعه بنادر ایران در توسعه کشور	۰/۰۶۰۷۱۳۰۶۵
۱۸	سیاسی	ملحق شدن در گروه بریکس تا چه حد زمینه‌ساز مناسب برای ایجاد ائتلاف‌های سازنده برای رویارویی با تحریم‌ها و موانع دستیابی به فناوری صلح‌آمیز هسته‌ای	۰/۰۵۸۹۹۹۷۷۹
۱۹	زیرساخت‌های ملی	استفاده از ظرفیت مناطق آزاد کشور	۰/۰۵۸۲۵۱۷۲۴
۲۰	سیاسی	افزایش قدرت چانه‌زنی در قیمت‌گذاری نفت و گاز	۰/۰۵۸۰۱۶۴۴۹
۲۱	زیرساخت‌های ملی	برآوردن نیازهای تکنولوژیک کشور	۰/۰۵۳۳۲۹۰۴۳

رتبه	مؤلفه	شاخص	امتیاز شاخص‌ها
۲۲	زیرساخت‌های ملی	تقویت بهره‌برداری از منابع زیرزمینی نفت و گاز	۰/۰۵۱۶۸۸۱۵
۲۳	زیرساخت‌های ملی	گسترش دانش هسته‌ای	۰/۰۴۸۴۰۶۳۶۲
۲۴	خلق دانش ملی	ورود فن آوری اطلاعات پیشرفته	۰/۰۴۴۶۷۸۱۵۶
۲۵	تجاری	افزایش صادرات نفتی	۰/۰۴۴۱۸۹۵۰۷
۲۶	تجاری	افزایش صادرات غیرنفتی و رهایی از اقتصاد تک‌قطبی	۰/۰۴۳۶۰۰۳۱۴
۲۷	تجاری	افزایش واردات و سهولت آن	۰/۰۴۳۰۱۱۱۲
۲۸	خلق دانش ملی	گسترش شرکت‌های دانش‌بنیان	۰/۰۴۲۰۸۸۱۱۸
۲۹	خلق دانش ملی	بومی‌سازی صنایع اساسی و مهم خارجی در کشور	۰/۰۴۲۰۸۸۱۱۸
۳۰	تجاری	دادوستد آزاد کالا و دستیابی به توافق درباره اعطای امتیازات و معافیت‌های تعرفه‌ای	۰/۰۴۱۸۳۲۷۳۳
۳۱	خلق دانش ملی	برقراری همکاری‌های علمی نظیر ایجاد قطب علمی و مطالعاتی، همکاری در زمینه نانو تکنولوژی و ...	۰/۰۴۱۴۴۰۶۰۸
۳۲	خلق دانش ملی	توسعه فناوری‌های ماهواره‌ای و هسته‌ای	۰/۰۳۸۲۰۳۰۶۱

منبع: یافته‌های پژوهش

یکی از مهم‌ترین مسائل و محدودیت‌های پیشرو ایران، تحریم‌های به‌عمل آمده از سوی آمریکا و چند کشور اروپایی می‌باشد لذا بررسی وضعیت پیوستن ایران به این گروه از دو جنبه تحریم و لغو تحریم می‌تواند بسیار مهم تلقی شود. زیرا عایدی پیوست ایران باید در این دو سناریو بررسی گردد. هرچند که پیوستن به این گروه‌ها در کل ماهیت چندقطبی بودن جهان را کاهش و تضعیف می‌نماید. زیرا اعضا ماهیت اصلی این گروه‌ها تقویت حکمرانی جهانی، تأکید بر چندجانبه گرایی، تقویت و اصلاح نظام چندجانبه می‌باشد. هرچند که ایجاد چنین گروه‌هایی باعث ایجاد ابزارهای حکمرانی جهانی فراگیرتر برای کشورهای در حال توسعه و کمتر توسعه یافته، به‌ویژه در آفریقا و کشورهای تحت تحریم همچون ایران می‌باشد.

جدول ۱۵. بررسی وضعیت متغیرهای پژوهش بعد از پیوستن ایران به گروه بریکس با توجه به دو سناریو

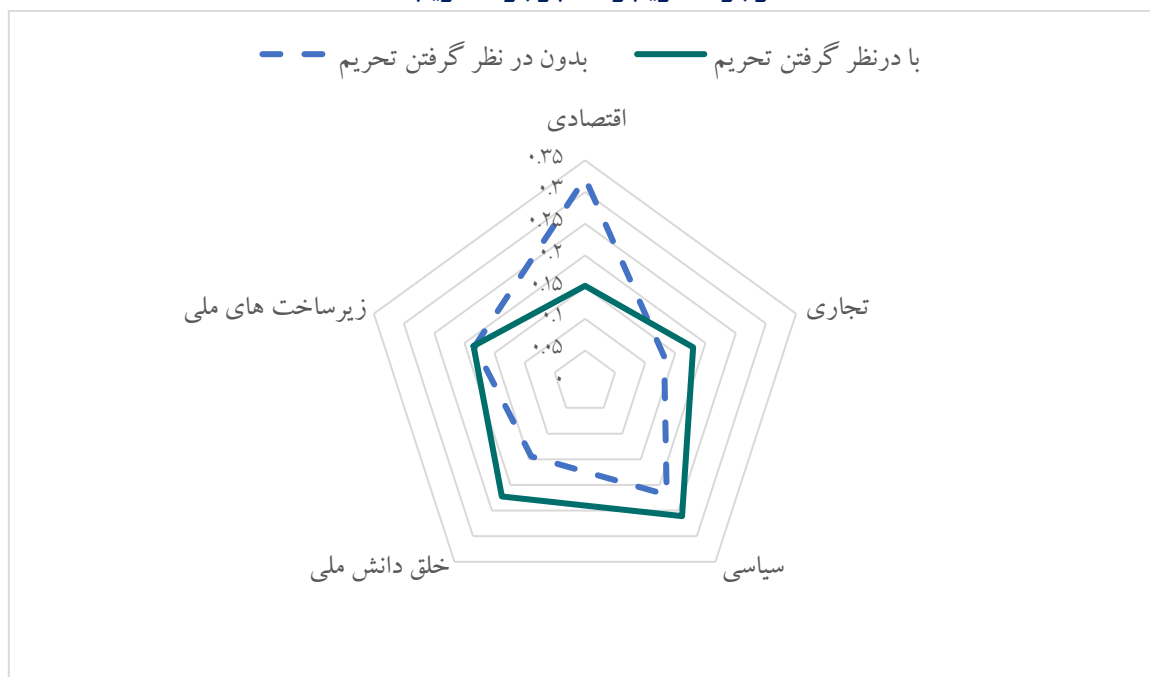
وجود تحریم و عدم وجود تحریم

مؤلفه	بدون در نظر گرفتن تحریم	با در نظر گرفتن تحریم
اقتصادی	۰/۳۲۱۹۷۳۰۹۴	۰/۱۵۲۱۷۳۹۱۳
تجاری	۰/۱۳۱۳۹۰۱۳۵	۰/۱۷۹۳۴۷۸۲۶
سیاسی	۰/۲۱۹۲۸۲۵۱۱	۰/۲۶۰۸۶۹۵۶۵
خلق دانش ملی	۰/۱۴۴۳۹۴۶۱۹	۰/۲۲۲۸۲۶۰۸۷
زیرساخت‌های ملی	۰/۱۸۲۹۵۹۶۴۱	۰/۱۸۴۷۸۲۶۰۹

منبع: یافته‌های پژوهش

با توجه به اطلاعات کسب‌شده از خبرگان آشنا به ملحق شدن ایران به کشورهای عضو گروه بریکس همان‌گونه که مشاهده می‌شود از لحاظ اقتصادی چشم‌انداز مثبتی با توجه به تحریم‌های موجود وجود ندارد ولی حتی با وجود تحریم پیوستن ایران به گروه بریکس باعث بهبود و رونق تجاری و سیاسی و خلق دانش می‌شود. و با پیوستن ایران به گروه بریکس با وجود تحریم و حتی وجود تحریم تأثیر بر زیرساخت ملی ندارد. بدین معنی از دید خبرگان ملحق شدن ایران به گروه بریکس باعث رونقی تجاری، سیاسی و خلق دانش حتی با وجود این سطح تحریم‌ها می‌شود. و زیر تأثیر به سزایی بر زیرساخت‌های ملی کشور دارد و این مؤلفه تأثیرپذیر از تحریم‌ها نمی‌باشد. ولی از لحاظ اقتصادی حتی با ملحق شدن به گروه بریکس تحریم‌ها باعث رونق زیادی در مؤلفه اقتصادی نمی‌شود.

نمودار ۹. بررسی وضعیت متغیرهای پژوهش بعد از پیوستن ایران به گروه بریکس با توجه به دو سناریو وجود تحریم و عدم وجود تحریم

منبع: یافته‌های پژوهش

۶. بررسی شاخص‌های تأثیرپذیر از پیوستن ایران به گروه بریکس

۶-۱. رتبه‌بندی شاخص‌های تجاری بعد از پیوستن ایران به گروه بریکس

یکی از مهم‌ترین معضلات ایران در امر تجارت می‌باشد بدین معنی که صادرات ایران از طرفی و از طرف دیگر انتقال ارز دچار محدودیت سنگین شده است. از مهم‌ترین مزایای انتقال به گروه بریکس افزایش صادرات نفتی، افزایش صادرات غیرنفتی و رهایی از اقتصاد تک‌قطبی می‌باشد زیرا با افتتاح، سهولت و افزایش

واردات و در رتبه چهارم دادوستد آزاد کالا و دستیابی به توافق درباره اعطای امتیازات و معافیت‌های تعرفه‌ای قرار دارد. در خصوص تبیین این رتبه‌بندی می‌توان این گونه بیان نمود که اعضا گروه بریکس با ایجاد مرکز دائمی بانک توسعه جدید در شانگهای و همچنین افتتاح دفتر منطقه‌ای آن در هند و از سوی دیگر پذیرش چهار عضو جدید در این بانک جهت افزایش نفوذ بین‌المللی این بانک بسیار مفید و حائز اهمیت برای ایران می‌باشد. با توجه به اینکه از اهداف مهم تأسیس این بانک، افزایش حضور و تقویت نقش بازارهای نوظهور و کشورهای در حال توسعه در حکمرانی جهانی برای دستیابی به بالاترین رتبه اعتباری ممکن و توسعه نهادی است، سران بریکس از نقش حیاتی این بانک در کنترل همه‌گیری کرونا و کمک به بهبود اقتصادی در کشورهای عضو بودند. بسیاری از کارشناسان بر این باورند که اقتصاد جهانی در حال تغییر به سمت یک نظام چندقطبی است، جایی که اقتصادهای نوظهور می‌توانند نقش مهم‌تری ایفا کنند و بریکس نیروی بزرگی است که به سمت این هدف حرکت می‌کند.

بریکس با ایجاد بانک توسعه جدید و ذخیره ارزی مشترک سعی در مقابله با نهادهای مالی غربی مانند بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول دارد. موقعیت جغرافیایی منحصربه‌فرد ایران و ظرفیت‌های آن در حوزه‌های انرژی، ترانزیت و تجارت باعث شده تا اعضای بریکس توجه ویژه‌ای به ایران به عنوان مسیر طلایی برای اتصال شرق به غرب داشته باشند. ایران در ژوئیه سال ۲۰۲۳ میلادی رسماً به سازمان همکاری شانگهای پیوست و پیوستن به بریکس می‌تواند تقویت‌کننده دیپلماسی اقتصادی ایران باشد که هدف آن ایفای نقش سازنده‌تر در تعاملات بین‌المللی است. با توجه به تلاش بریکس برای افزایش تعداد اعضا، پیگیری عضویت ایران در این نهاد را می‌توان به عنوان یکی از اولویت‌های دیپلماسی اقتصادی ایران برشمرد.

جدول ۱۶. رتبه‌بندی شاخص‌های مربوط به بعد تجاری پس از پیوستن ایران به گروه بریکس

رتبه	شاخص	امتیاز
۱	افزایش صادرات نفتی	۰/۲۵۵۹۷۲۶۹۶
۲	افزایش صادرات غیرنفتی و رهایی از اقتصاد تک‌قطبی	۰/۲۵۲۵۵۹۷۲۷
۳	افزایش واردات و سهولت آن	۰/۲۴۹۱۴۶۷۵۸
۴	دادوستد آزاد کالا و دستیابی به توافق درباره اعطای امتیازات و معافیت‌های تعرفه‌ای	۰/۲۴۲۳۲۰۸۱۹

منبع: یافته‌های پژوهش

۶-۲. رتبه‌بندی شاخص‌های مربوط به بعد خلق دانش ملی بعد از پیوستن ایران به گروه

بریکس

با پیوستن ایران به گروه بریکس در خصوص خلق دانش ملی از منظر خبرگان مهم‌ترین عایدی ورود فن‌آوری اطلاعات پیشرفته به کشور می‌باشد و گسترش شرکت‌های دانش‌بنیان، بومی‌سازی صنایع اساسی و مهم خارجی در کشور، برقراری همکاری‌های علمی نظیر ایجاد قطب علمی و مطالعاتی، همکاری در زمینه نانو تکنولوژی و ... و توسعه فناوری‌های ماهواره‌ای و هسته‌ای در رتبه‌های دوم تا پنجم قرار دارد.

جدول ۱۷. رتبه‌بندی شاخص‌های مربوط به بعد خلق دانش ملی پس از پیوستن ایران به گروه بریکس

رتبه	شاخص	امتیاز
۱	ورود فن‌آوری اطلاعات پیشرفته	۰/۲۱۴۲۸۵۷۱۴
۲	گسترش شرکت‌های دانش‌بنیان	۰/۲۰۱۸۶۳۳۵۴
۳	بومی‌سازی صنایع اساسی و مهم خارجی در کشور	۰/۲۰۱۸۶۳۳۵۴
۴	برقراری همکاری‌های علمی نظیر ایجاد قطب علمی و مطالعاتی، همکاری در زمینه نانو تکنولوژی و ...	۰/۱۹۸۷۵۷۷۶۴
۵	توسعه فناوری‌های ماهواره‌ای و هسته‌ای	۰/۱۸۳۲۲۹۸۱۴

منبع: یافته‌های پژوهش

۶-۳. رتبه‌بندی شاخص‌های مربوط به بعد زیرساخت‌های ملی بعد از پیوستن ایران به

گروه بریکس

از منظر خبرگان مهم‌ترین عایدی‌ها با پیوستن ایران به گروه بریکس در خصوص زیرساخت‌های ملی، موقعیت لجستیکی ایران در ترانزیت بین‌المللی (مسیرهای ریلی، خاکی، آبی و هوایی) می‌باشد و سپس توسعه بنادر ایران در توسعه کشور و استفاده از ظرفیت مناطق آزاد کشور می‌باشد. و برآوردن نیازهای تکنولوژیک کشور، تقویت بهره‌برداری از منابع زیرزمینی نفت و گاز و گسترش دانش هسته‌ای در رتبه‌های چهارم تا ششم قرار دارد.

جدول ۱۸. رتبه‌بندی شاخص‌های مربوط به بعد زیرساخت‌های ملی پس از پیوستن ایران به گروه بریکس

رتبه	شاخص	امتیاز
۱	موقعیت لجستیکی ایران در ترانزیت بین‌المللی (مسیرهای ریلی، خاکی، آبی و هوایی)	۰/۱۸۶۲۷۴۵۱
۲	توسعه بنادر ایران در توسعه کشور	۰/۱۸۱۳۷۲۵۴۹
۳	استفاده از ظرفیت مناطق آزاد کشور	۰/۱۷۴۰۱۹۶۰۸
۴	برآوردن نیازهای تکنولوژیک کشور	۰/۱۵۹۳۱۳۷۲۵
۵	تقویت بهره‌برداری از منابع زیرزمینی نفت و گاز	۰/۱۵۴۴۱۱۷۶۵
۶	گسترش دانش هسته‌ای	۰/۱۴۴۶۰۷۸۴۳

منبع: یافته‌های پژوهش

۴-۶. رتبه‌بندی شاخص‌های مربوط به بعد اقتصادی بعد از پیوستن ایران به گروه بریکس

از منظر خبرگان مهم‌ترین عایدی با پیوستن ایران به گروه بریکس در خصوص مؤلفه اقتصادی، آماده‌سازی ایران برای پیوستن به نظام تجارت جهانی می‌باشد سپس افزایش سرمایه‌گذاری خارجی و شکوفایی اقتصاد ایران می‌باشد.

جدول ۱۹. رتبه‌بندی شاخص‌های مربوط به بعد اقتصادی پس از پیوستن ایران به گروه بریکس

رتبه	شاخص	امتیاز
۱	آماده‌سازی ایران برای پیوستن به نظام تجارت جهانی	۰/۱۱۰۰۲۷۸۵۵
۲	افزایش سرمایه‌گذاری خارجی	۰/۱۰۸۶۳۵۰۹۷
۳	شکوفایی اقتصاد ایران	۰/۱۰۳۰۶۴۰۶۷
۴	دستیابی به یک بازار بزرگ و بهره‌مندی از منافع اقتصادی آن	۰/۱۰۱۶۷۱۳۰۹
۵	تقویت بخش خصوصی و مشارکت آن در اقتصاد	۰/۱۰۰۲۷۸۵۵۲
۶	جلوگیری از نوسانات نرخ ارز	۰/۰۹۸۸۵۷۹۴
۷	بهره‌گیری از توان و قدرت اقتصادی و توانمندی‌های کشورهای عضو گروه بریکس	۰/۰۹۸۸۵۷۹۴
۸	افزایش درآمدهای دولت	۰/۰۹۶۱۰۰۲۷۹
۹	تولید کالاهای با برند مشترک	۰/۰۹۴۷۰۷۵۲۱
۱۰	توسعه گردشگری	۰/۰۸۷۷۴۳۷۳۳

منبع: یافته‌های پژوهش

۵-۶. رتبه‌بندی شاخص‌های مربوط به بعد سیاسی بعد از پیوستن ایران به گروه بریکس

از منظر خبرگان مهم‌ترین عایدی با پیوستن ایران به گروه بریکس در خصوص مؤلفه سیاسی تقویت روند منطقه‌گرایی در نظام بین‌الملل و سپس و افزایش قدرت سیاسی و گسترش روحیه اعتماد، حسن نیت، همکاری، ثبات و تثبیت و تقویت چهره دوستانه و مثبت ایران در تعاملات مختلف می‌باشد.

جدول ۲۰. رتبه‌بندی شاخص‌های مربوط به بعد سیاسی پس از پیوستن ایران به گروه بریکس

رتبه	شاخص	امتیاز
۱	تقویت روند منطقه‌گرایی در نظام بین‌الملل	۰/۱۵۹۵۰۹۲۰۲
۲	افزایش قدرت سیاسی	۰/۱۵۷۴۶۴۲۱۳
۳	گسترش روحیه اعتماد، حسن نیت، همکاری، ثبات و تثبیت و تقویت چهره دوستانه و مثبت ایران در تعاملات مختلف	۰/۱۵۵۴۱۹۲۲۳
۴	نفوذ و تسلط کشورهای ابرقدرت (جلوگیری از قطب‌سازی جهانی)	۰/۱۴۹۲۸۴۲۵۴
۵	کاهش تحریم و اثرات آن	۰/۱۳۴۹۶۹۳۲۵

رتبه	شاخص	امتیاز
۶	ملحق شدن در گروه بریکس تا چه حد زمینه ساز مناسب برای ایجاد ائتلاف های سازنده برای رویارویی با تحریم ها و موانع دستیابی به فناوری صلح آمیز هسته ای	۰/۱۲۲۶۹۹۳۸۷
۷	افزایش قدرت چانه زنی در قیمت گذاری نفت و گاز	۰/۱۲۰۶۵۴۳۹۷

منبع: یافته های پژوهش

۷. جمع بندی

تغییر و تحولات سریع و شتابنده معادلات سیاسی، اقتصادی و نظامی در دو سطح منطقه ای و بین المللی باعث شده است تا امروز کشورها بنا به نیازها و ضروریات جایگاه خود در عرصه جهانی و در چارچوب نظریه های همگرایی و امنیت گروهی، به سوی همکاری و تعامل بیشتر حرکت کنند. این امر به نوبه خود، هم پیمانی ها و ائتلاف های جدیدی را رقم میزند یا ائتلاف های پیشین را تقویت یا حتی تضعیف می کند. بریکس (BRICS) یا سازمان قدرت های اقتصادی نوظهور (از بهم پیوستن حروف اول نام انگلیسی کشورهای عضو آن یعنی: Brazil, Russia, India, China, South Africa تشکیل شده است) از جمله همین سازمان هایی است که در سال های اخیر در چارچوب نظریه های همگرایی و امنیت دسته جمعی بنا به اقتضائات گوناگون و مهمتر از همه بنا به ضروریات اقتصادی شکل گرفت. متفکران معتقدند تأسیس بریکس را باید یکی از مهم ترین رویدادهای ژئوپلیتیک قرن جدید و هزاره سوم برشمرد، چرا که این گروه با توجه به توانایی های بالقوه و بالفعل آن، به سرعت به پدیده و عامل قدرتمندی در سطح جهانی تبدیل شده است.

گروه بریکس با توجه به قرار گرفتن در موقعیت ژئوپلیتیکی و هارتلندی و گستردگی اعضاء، جمعیت قابل توجه آن ها، مکمل بودن در زمینه انرژی، گردآوری سه حوزه تمدنی بودایی، ارتدوکس و اسلامی، بلوک بندی هسته ای، داشتن تهدیدات مشترک، حضور دو قطب بزرگ اقتصادی سیاسی جهان یعنی روسیه و چین و داشتن حق وتوی آن ها در شورای امنیت، قابلیت بلوک اقتصادی و سیاسی و امنیتی را داشته و بر اساس عضویت ایران در گروه بریکس می تواند مزایا و فرصت ها و دستاوردهای زیادی را در زمینه های اقتصادی، تجاری، سیاسی، امنیتی و فرهنگی برای آن داشته باشد. این پژوهش با هدف ارزیابی اثرات عضویت در گروه بریکس بر جمهوری اسلامی ایران، در دو قسمت تدوین شده است. در قسمت اول به بیان مزیت ها و اشتراکات این کشورها و مروری بر داده های آماری در این زمینه پرداخته شده است. در قسمت دوم با استفاده از نظر خبرگان و روش دلفی، به رتبه بندی مؤلفه های اثرپذیر در این مورد پرداخته شده است.

نزدیکی و وسعت جغرافیایی اکثر اعضای این سازمان (حدود ۲۷ درصد از خشکی های کره زمین)، جمعیت عظیم آن (بازیگر بزرگ منطقه ای در جهان با بیش از ۴۱ درصد جمعیت جهان)، روابط تاریخی -

فرهنگی کشورهای عضو، احساس تهدیدهای مشترک، برخورداری از فناوری و سلاح هسته‌ای، وجود دو کشور دارای حق و تو در شورای امنیت سازمان ملل متحد (چین و روسیه) و موارد دیگر نشان می‌دهد که این گروه قابلیت تبدیل به یک قطب بین‌المللی نه تنها از نظر سیاسی-امنیتی بلکه از نظر اقتصادی وجود دارد. کشورهای عضو این سازمان، ۲۶ درصد از تولید ناخالص داخلی دنیا، ۲۱ درصد از صادرات و ۱۶ درصد از واردات دنیا را به خود اختصاص داده‌اند.

همچنین طبق نتیجه بدست آمده در قسمت دوم این پژوهش، مؤلفه‌های اقتصادی، سیاسی، زیرساخت‌های ملی، خلق دانش ملی و اجتماعی بیشترین اثرپذیری را از عضویت ایران در گروه بریکس داشته‌اند. در مجموع از بین شاخص‌های این مؤلفه‌ها، پنج شاخصی که بیشترین اثر را از عضویت در گروه بریکس دریافت کرده‌اند، شامل آماده‌سازی ایران برای پیوستن به نظام تجارت جهانی، افزایش سرمایه‌گذاری خارجی، تقویت روند منطقه‌گرایی در نظام بین‌الملل، افزایش قدرت سیاسی و گسترش روحیه اعتماد، حسن نیت، همکاری، ثبات و تثبیت و تقویت چهره خواهد بود. در نهایت اثر تعدیلگری تحریم‌ها بر عضویت ایران در گروه بریکس، نشان داد که با وجود تحریم‌های ظالمانه علیه ایران، عضویت در این سازمان نمی‌تواند اثرات مثبت چشم‌گیر اقتصادی برای ایران در مؤلفه‌های مختلف داشته باشد، در این بین مؤلفه‌ی اقتصادی بیشترین اختلاف را در بین وجود تحریم و عدم تحریم داشته است.

منابع

خلفی، جعفر؛ فیضی، فاضل (۱۳۹۸). جایگاه گروه بریکس در روابط شمال و جنوب. پژوهش‌های سیاسی و بین المللی (۱۰)، ۳۸، ۲۷۳-۲۹۱.

دلور، حسین؛ اسلامی، محسن؛ موسوی شفائی، سید مسعود. (۱۴۰۱). موازنه‌سازی نرم چینی و مشارکت اقتصادی در بریکس. پژوهش نامه ایرانی سیاست بین الملل (۱۱)، ۱. doi: 10.22067/irlip.2022.21345.0
دهشیری، محمدرضا؛ بهرامی، زهرا. (۱۳۹۴). نگاه استراتژیک چین به بریکس. فصلنامه علمی مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز ۳۳-۳۴ (۸۹).

سیفی، عبدالرضا؛ خرمشاد، محمداقرا. (۱۳۹۸). بریکس و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران. فصلنامه علمی تحقیقات سیاسی و بین المللی ۳۶-۵۳ (۴۰)، ۱۱. doi: 10.30495/pir.2019.668890

شیرخانی، محمد علی؛ بایزیدی، رحیم؛ رضازاده، مجتبی. (۱۳۹۳). موازنه نرم: بریکس و چالش برتری آمریکا. پژوهشنامه علوم سیاسی ۹ (۳)، ۱۴۵-۱۷۶.

مرادی فر، سعیده؛ یزدانی، عنایت الله. (۱۳۹۶). تبیین تاثیر و نقش بریکس برنظم جدید جهانی. مطالعات راهبردی سیاستگذاری عمومی ۷ (۲۳)، ۴۳-۶۰.

موسی‌زاده، رضا؛ خسروی، بهنام. (۱۳۹۴). بریکس و نهادسازی بین‌المللی. فصلنامه سیاست خارجی. ۱۱۱-۱۴۵، ۲۹ (۴)

میرترابی، سعید، و فلاح، مهرداد. (۱۴۰۱). چین، بریکس و تحول در نظم نهادی اقتصاد جهانی. مطالعات اقتصاد سیاسی بین الملل، ۵ (۲)، ۴۱۵-۴۴۶. SID. <https://sid.ir/paper/1034628/fa>

Abdol-Hafez XIL, and El-said AH. Effect of garlic, onion and sodium benzoate on the mycoflora of paper, Cinamon and Rosemary in Egypt, Int. biodeteriorat ion and biodegradation, 1997; 39: 67-77.

Aouadi R, Aouidet A, Elkadhi A, Rayana C.Ben, Jaafoura H, Tritar B and Nagati k. Effect of fresh garlic (Allium Sativum) on lipid metabolism in male rats. Nutrition Research 2000; 20:273-80.

Azzouz MA and bellerman kB. Comparative antimycotic effects of selected herbd, spices, plant compounds and commercial antifungal agents, J. Food prot. 1982; 45: 1289- 301.

Mohaewed SM, Moharram AM, Abdol Hafez SII and Gherbawy UAM. Effects of garlic extract and some organic compounds on feedstuffs fungi in Qena, Egypt, Egypt. J. Microbiol. 1996; 31:129-38.

Orekhov AN and. Grunwald J. Effects of garlic on atherosclerosis: Nutrition 1997; 13:656-63. 3. Al-Qattan KK, Alnaqeeb MA, Ali M. The antihypertensive effect of garlic (Allium sativum) in the rat tow-kidney-one-clip Goldblatt model, 1999; J. Ethnopharmacol. 66:217-22.

Schaffer EM, Liu JZ, Green J, Dangler CA, Milner JA. Garlic and associated allyl sulfur components inhibit N-methyl-N-nitrosourea induced a mammary carcinogenesis. Cancer Lett. 1996; 102:199-204.

Zeinis and Atta AH. Antibacterial and antioxidant of crude garlic extract in meat. Met. Med jo. Giza, 1997; 45:37-45.

پیوست اول

روش علمی پژوهش

پیوستن هر کشوری به معاهدات جهانی باعث ایجاد دستاوردهای اقتصادی، سیاسی، امنیتی و ... زیادی برای آن کشور خواهد بود و جنبه‌های کلان زیادی را تحت تأثیر قرار خواهد داد. تأثیر پذیری هریک از این متغیرهای کلان با توجه به کشورهای تحت معاهده متفاوت خواهد بود.

لذا در این پژوهش به منظور شناسایی عوامل تأثیرپذیر از پیوستن ایران به گروه بریکس ابتدا عوامل تأثیرپذیر از مبانی نظری شناسایی گردید و سپس با توجه به کشورهای عضو این سازمان و تأثیری که این کشورها به صورت اخص بر متغیرهای کلان کشور دارد لیست و در اختیار خبرگان جهت پالایش قرار گرفت. منظور از خبرگان در این پژوهش مجموعه افرادی می‌باشد که دارای مدرک تحصیلی عالی و آشنا به کشورهای تشکیل دهند گروه بریکس می‌باشد و منظور از پالایش عبارت است از: شناسایی شاخص‌هایی که با توجه به کشورهای گروه بریکس و وجود تحریم‌های موجود بر کشور و تأثیرگذاری این کشورها بر این شاخص‌ها می‌باشد.

لذا مؤلفه‌هایی که از مبانی نظری مقالات، کتب و ... گردآوری گردید لیست و با استفاده از پرسشنامه در اختیار ۱۱ نفر از خبرگان قرار گرفت و طی سه دوره گردش از ۳۱ مؤلفه شناسایی شده تعداد ۱ مؤلفه را خبرگان پیشنهاد و تماماً ۳۲ مؤلفه اتفاق نظر قرار گرفت.

مؤلفه‌های شناسایی شده بر اساس منابع و روش دلفی به شرح زیر تشریح می‌گردد.

مؤلفه‌های اثرات گذار عضویت در گروه بریکس بر جمهوری اسلامی ایران

با مرور ادبیات تحقیق مشخص شد که معیارهای متفاوتی به منظور عوامل مؤثر بر عضویت ایران در گروه بریکس در جدول ۱۶ این معیارها نشان داده شده است.

جدول ۱۶. معیارهای مؤثر عضویت ایران در گروه بریکس

منابع	شاخص
موسی‌زاده و خسروی (۱۳۹۴)، اورخوف و همکاران ^۴ (۱۹۹۹)، دهشیری و بهرامی (۱۳۹۴)، سیفی و خرمشاد (۱۳۹۸)، القاتان و همکاران ^۵ (۱۹۹۹)، شیرخانی و همکاران (۱۳۹۳)، خلفی و فیضی (۱۳۹۸)، مرادی‌فر و یزدانی (۱۳۹۶)، آیوآدی ^۶ و همکاران (۲۰۰۰)،	آماده‌سازی ایران برای پیوستن به نظام تجارت جهانی
	افزایش سرمایه‌گذاری خارجی
	شکوفایی اقتصاد ایران
	دستیابی به یک بازار بزرگ و بهره‌مندی از منافع اقتصادی آن
	تقویت بخش خصوصی و مشارکت آن در اقتصاد
	جلوگیری از نوسانات نرخ ارز
	بهره‌گیری از توان و قدرت اقتصادی و توانمندی‌های کشورهای عضو گروه بریکس
	افزایش درآمدهای دولت

^۴ Orekhov et al

^۵ Al-Qattan et al

^۶ Aouadi et al

منابع	شاخص
	تولید کالاهای با برند مشترک
	توسعه گردشگری
	تقویت روند منطقه گرایی در نظام بین الملل
	افزایش قدرت سیاسی
	گسترش روحیه اعتماد، حسن نیت، همکاری، ثبات و تثبیت و تقویت چهره دوستانه و مثبت ایران در تعاملات مختلف
	نفوذ و تسلط کشورهای ابر قدرت (جلوگیری از قطب سازی جهانی)
	کاهش تحریم و اثرات آن
	ملحق شدن در گروه بریکس تا چه حد زمینه ساز مناسب برای ایجاد ائتلاف های سازنده برای رویارویی با تحریم ها و موانع دستیابی به فناوری صلح آمیز هسته ای
	افزایش قدرت چانه زنی در قیمت گذاری نفت و گاز
	موقعیت لجستیکی ایران در ترانزیت بین المللی (مسیرهای ریلی، خاکی، آبی و هوایی)
	توسعه بنادر ایران در توسعه کشور
	برآوردن نیازهای تکنولوژیک کشور
	تقویت بهره برداری از منابع زیرزمینی نفت و گاز
	گسترش دانش هسته ای
	استفاده از ظرفیت مناطق آزاد کشور
	افزایش صادرات نفتی
	افزایش صادرات غیرنفتی و رهایی از اقتصاد تک قطبی
	افزایش واردات و سهولت آن
	دادوستد آزاد کالا و دستیابی به توافق درباره اعطای امتیازات و معافیت های تعرفه ای
	گسترش شرکت های دانش بنیان
	بومی سازی صنایع اساسی و مهم خارجی در کشور
	برقراری همکاری های علمی نظیر ایجاد قطب علمی و مطالعاتی، همکاری در زمینه نانو تکنولوژی و ...
	توسعه فناوری های ماهواره ای و هسته ای
	ورود فن آوری اطلاعات پیشرفته

منبع: یافته های تحقیق

پایش مؤلفه‌های استخراج‌شده در خصوص پیوست ایران در گروه بریکس

با مرور جامع ادبیات تحقیق معیارهای مؤثر در خصوص پیوست ایران در گروه بریکس استخراج‌شده و به‌منظور تعیین عواملی که خبرگان در مورد آن اجماع دارند و همچنین مشخص نمودن معیارهای مهم جهت رتبه‌بندی از روش دلفی فازی استفاده شده است.

در اولین مرحله استفاده از روش دلفی فازی، باید خبرگان، انتخاب و در خصوص موضوع، روش و مدت تحقیق توجیه شوند. برخی از ویژگی‌های اصلی برای انتخاب خبرگان بدین شرح است:

۱. با مسئله مورد بحث درگیر و اطلاعات مداوم از مسئله برای ادامه همکاری داشته باشند.
۲. دارای انگیزه کافی برای شرکت در فرایند دلفی بوده و احساس کنند اطلاعات حاصل از یک توافق گروهی برای خود آن‌ها نیز ارزشمند خواهد بود. (فیضی و دهقانی دهنوی، ۱۳۸۸)

بنا به موارد اشاره‌شده، در این تحقیق تعدادی از خبرگان که نسبت به عوامل مؤثر و کلیدی پیوست ایران در گروه بریکس آشنایی کامل داشتند، انتخاب شدند.

پرسشنامه پژوهش حاضر باهدف کسب نظر خبرگان راجع به میزان موافقت آن‌ها با مؤلفه‌ها و معیارهای مدل طراحی‌شده است، لذا خبرگان از طریق متغیرهایی نظیر کم، متوسط و زیاد موافقت خود را ابراز نموده‌اند از آنجایی که خصوصیات متفاوت افراد بر تعابیر ذهنی آن‌ها نسبت به متغیرهای کیفی اثرگذار است لذا تعریف دامنه متغیرهای کیفی، خبرگان با ذهنیت یکسان به سؤال‌ها پاسخ داده‌اند. لذا متغیرهای کیفی به‌صورت اعداد فازی دوزنقه‌ای تعریف می‌شوند: کم (۰، ۰، ۲، ۴)، متوسط (۳، ۴، ۶، ۷) و زیاد (۶، ۸، ۱۰، ۱۰) (چانگ^۷، ۱۹۹۸).

پس از تعیین خبرگان سه دور روش دلفی تکرار شد. در دور اول فهرستی از معیارهای مؤثر در زمینه پیوستن ایران در گروه بریکس در اختیار خبرگان قرار گرفت علاوه بر این از آن‌ها خواسته شد تا عواملی که از نظر آن‌ها و یا بر اساس تجربه آن‌ها در خصوص عوامل پیوست ایران در گروه بریکس مؤثر است و در فهرست نیستند، بیان کنند. در این دوره یک معیار به مجموع ۳۱ شاخص مطرح‌شده، اضافه شد.

در دور دوم معیاری که در دور اول پیشنهادشده بود به همراه نسخه‌های آن‌ها در دور اول برای هر خبره ارسال شد

در گام بعد میانگین مربوط به نظرات خبرگان در مورد میزان اهمیت هر معیار طبق روابط محاسبه می‌شود (چانگ و لین^۸، ۲۰۱۶).

$$A_i = (a_1^i, a_r^i, a_r^i), i = 1, 2, 3, \dots, n \quad \text{رابطه ۱}$$

$$A_{ave} = (m_1, m_2, m_3) = (1/n \sum a_1^i, 1/n \sum a_r^i, 1/n \sum a_r^i) \quad \text{رابطه ۲}$$

⁷ chang

⁸ Chang & Lin

در این رابطه A_i بیانگر دیدگاه خبره i ام و A_{ave} بیانگر میانگین دیدگاه‌های خبرگان است.

در این مرحله از خبرگان خواسته شده است که میزان اهمیت معیارهای تأثیرگذار در عوامل پیوست ایران در گروه بریکس را به صورت گزینه‌های کم، متوسط و زیاد انتخاب کنند. در مرحله بعد، نظر جدید هر خبره با توجه به اطلاعات کل خبرگان و نظر قبلی خود می‌باشد. (آذر و فرجی، ۱۳۸۱) اختلاف نظر هر یک از خبرگان طبق رابطه ۳ محاسبه می‌شود. (cheng & Lin, 2016). در حقیقت بر اساس این رابطه هر یک از خبرگان می‌توانند نظر خود را با میانگین نظرات بسنجند و در صورت تمایل نظرات خود را تعدیل نمایند.

$$\text{رابطه ۳} \quad (a_{m1} - a_1^{(i)}, a_{m2} - a_2^{(i)}, a_{m3} - a_3^{(i)}) = (1/n \sum a_1^{(i)} - a_1^{(i)}, 1/n \sum a_2^{(i)} - a_2^{(i)}, 1/n \sum a_3^{(i)} - a_3^{(i)})$$

با استفاده از رابطه ۳ اختلاف نظرات خبرگان محاسبه و در پرسشنامه تنظیم شد. سپس هر یک از خبرگان با توجه به ارزیابی مجدد نظر قبلی خود، نظرات جدیدی را اعلام نمودند. در این مرحله با محاسبه اختلاف میانگین‌های دوره اول و دوم، با استفاده از فاصله میان اعداد فازی (رابطه ۴) میزان اجماع نظر خبرگان محاسبه می‌شود. در صورتی که اختلاف محاسبه شده از ۰/۲ کمتر باشد، فرآیند دلفی فازی متوقف می‌شود. (cheng & Lin, 2016)

$$\text{رابطه ۴} \quad S(A_{m1}, A_{m2}) = |1/3[(a_{m11} + a_{m12} + a_{m13}) - (a_{m21} + a_{m22} + a_{m23})]|$$

جدول ۱۷. اختلاف میانگین دیدگاه‌های خبرگان در دور اول و دوم

اختلاف میانگین	معیارها
0.11579412	آماده‌سازی ایران برای پیوستن به نظام تجارت جهانی
0.12191163	افزایش سرمایه‌گذاری خارجی
0.12638443	شکوفایی اقتصاد ایران
0.15763097	دستیابی به یک بازار بزرگ و بهره‌مندی از منافع اقتصادی آن
0.15394139	تقویت بخش خصوصی و مشارکت آن در اقتصاد
0.27184992	جلوگیری از نوسانات نرخ ارز
0.18799047	بهره‌گیری از توان و قدرت اقتصادی و توانمندی‌های کشورهای عضو گروه بریکس
0.27089947	افزایش درآمدهای دولت
0.2359745	تولید کالاهای با برند مشترک
0.32380952	توسعه گردشگری
0.36450525	تقویت روند منطقه‌گرایی در نظام بین‌الملل
0.18671589	افزایش قدرت سیاسی
0.1417346	گسترش روحیه اعتماد، حسن نیت، همکاری، ثبات و تثبیت و تقویت چهره دوستانه و مثبت ایران در تعاملات مختلف

0.15172963	نفوذ و تسلط کشورهای ابر قدرت (جلوگیری از قطب سازی جهانی)
0.15640866	کاهش تحریم و اثرات آن
0.28325698	ملحق شدن در گروه بریکس تا چه حد زمینه ساز مناسب برای ایجاد ائتلاف های سازنده برای رویارویی با تحریم ها و موانع دستیابی به فناوری صلح آمیز هسته ای
0.23894971	افزایش قدرت چانه زنی در قیمت گذاری نفت و گاز
0.32549474	موقعیت لجستیکی ایران در ترانزیت بین المللی (مسیرهای ریلی، خاکی، آبی و هوایی)
0.14901476	توسعه بنادر ایران در توسعه کشور
0.42358979	برآوردن نیازهای تکنولوژیک کشور
0.61481481	تقویت بهره برداری از منابع زیرزمینی نفت و گاز
0.24126984	گسترش دانش هسته ای
0.12247787	استفاده از ظرفیت مناطق آزاد کشور
0.21479819	افزایش صادرات نفتی
0.12630492	افزایش صادرات غیر نفتی و رهایی از اقتصاد تک قطبی
0.45789095	افزایش واردات و سهولت آن
0.32949871	دادوستد آزاد کالا و دستیابی به توافق درباره اعطای امتیازات و معافیت های تعرفه ای
0.24507912	گسترش شرکت های دانش بنیان
0.12456131	بومی سازی صنایع اساسی و مهم خارجی در کشور
0.12352438	برقراری همکاری های علمی نظیر ایجاد قطب علمی و مطالعاتی، همکاری در زمینه نانو تکنولوژی و ...
0.13427907	توسعه فناوری های ماهواره ای و هسته ای
—	ورود فن آوری اطلاعات پیشرفته

منبع: یافته های تحقیق

با توجه به اینکه اختلاف میانگین ها بیش از ۰/۲ می باشد، بنابراین می توان نتیجه گرفت که هنوز اجماع قابل قبولی بین نظر خبرگان وجود ندارد. همچنین در دور اول معیار کاهش هزینه های دولت به مجموعه معیارها اضافه شده است. لذا پس از محاسبه اختلاف نظر خبرگان نسبت به میانگین، طبق رابطه ۳، با اعمال تغییرات لازم در معیارها، پرسشنامه جدیدی طراحی و به خبرگان ارسال می شود. جدول اختلاف میانگین در دوره دوم و سوم را نشان می دهد.

جدول ۱۸. اختلاف میانگین دیدگاه های خبرگان در دور سوم و چهارم

اختلاف میانگین	معیارها
0.189	آماده سازی ایران برای پیوستن به نظام تجارت جهانی
0.172	افزایش سرمایه گذاری خارجی
0.138	شکوفایی اقتصاد ایران

0.103	دستیابی به یک بازار بزرگ و بهره‌مندی از منافع اقتصادی آن
0.112	تقویت بخش خصوصی و مشارکت آن در اقتصاد
0.125	جلوگیری از نوسانات نرخ ارز
0.136	بهره‌گیری از توان و قدرت اقتصادی و توانمندی‌های کشورهای عضو گروه بریکس
0.174	افزایش درآمدهای دولت
0.103	تولید کالاهای با برند مشترک
0.187	توسعه گردشگری
0.154	تقویت روند منطقه‌گرایی در نظام بین‌الملل
0.196	افزایش قدرت سیاسی
0.165	گسترش روحیه اعتماد، حسن نیت، همکاری، ثبات و تثبیت و تقویت چهره دوستانه و مثبت ایران در تعاملات مختلف
0.187	نفوذ و تسلط کشورهای ابرقدرت (جلوگیری از قطب‌سازی جهانی)
0.145	کاهش تحریم و اثرات آن
0.132	ملحق شدن در گروه بریکس تا چه حد زمینه‌ساز مناسب برای ایجاد ائتلاف‌های سازنده برای رویارویی با تحریم‌ها و موانع دستیابی به فناوری صلح‌آمیز هسته‌ای
0.145	افزایش قدرت چانه‌زنی در قیمت‌گذاری نفت و گاز
0.106	موقعیت لجستیکی ایران در ترانزیت بین‌المللی (مسیرهای ریلی، خاکی، آبی و هوایی)
0.125	توسعه بنادر ایران در توسعه کشور
0.128	برآوردن نیازهای تکنولوژیک کشور
0.126	تقویت بهره‌برداری از منابع زیرزمینی نفت و گاز
0.178	گسترش دانش هسته‌ای
0.145	استفاده از ظرفیت مناطق آزاد کشور
0.129	افزایش صادرات نفتی
0.175	افزایش صادرات غیرنفتی و رهایی از اقتصاد تک‌قطبی
0.126	افزایش واردات و سهولت آن
0.144	دادوستد آزاد کالا و دستیابی به توافق درباره اعطای امتیازات و معافیت‌های تعرفه‌ای
0.198	گسترش شرکت‌های دانش‌بنیان
0.109	بومی‌سازی صنایع اساسی و مهم خارجی در کشور
0.126	برقراری همکاری‌های علمی نظیر ایجاد قطب علمی و مطالعاتی، همکاری در زمینه نانو تکنولوژی و ...
0.158	توسعه فناوری‌های ماهواره‌ای و هسته‌ای
0.145	ورود فن‌آوری اطلاعات پیشرفته

منبع: یافته‌های تحقیق

همان گونه که جدول فوق نشان می دهد، اختلاف میانگین در جدول کمتر از ۰/۲ است. لذا فرایند دلفی فازی متوقف می شود. درواقع می توان گفت در این مرحله، اجماع خوبی میان خبرگان پدید آمده است. و تمام ۳۱ مولفه شناسایی شده به علاوه مولفه ورود فن آوری اطلاعات پیشرفته به عنوان مولفه پیشنهادی خبرگان مورد اجماع قرار گرفت.

جدول ۱۹. پایش شده در خصوص عوامل مؤثر در پیوستن ایران در گروه بریکس

رتبه	مؤلفه	شاخص
۱	اقتصادی	آماده سازی ایران برای پیوستن به نظام تجارت جهانی
۲		افزایش سرمایه گذاری خارجی
۳		شکوفایی اقتصاد ایران
۴		دستیابی به یک بازار بزرگ و بهره مندی از منافع اقتصادی آن
۵		تقویت بخش خصوصی و مشارکت آن در اقتصاد
۶		جلوگیری از نوسانات نرخ ارز
۷		بهره گیری از توان و قدرت اقتصادی و توانمندی های کشورهای عضو گروه بریکس
۸		افزایش درآمدهای دولت
۹		تولید کالاهای با برند مشترک
۱۰		توسعه گردشگری
	سیاسی	ملحق شدن در گروه بریکس تا چه حد زمینه ساز مناسب برای ایجاد ائتلاف های سازنده برای رویارویی با تحریم ها و موانع دستیابی به فناوری صلح آمیز هسته ای
۱۱		تقویت روند منطقه گرایی در نظام بین الملل
۱۲		افزایش قدرت سیاسی
۱۳		گسترش روحیه اعتماد، حسن نیت، همکاری، ثبات و تثبیت و تقویت چهره دوستانه و مثبت ایران در تعاملات مختلف
۱۴		نفوذ و تسلط کشورهای ابر قدرت (جلوگیری از قطب سازی جهانی)
۱۵		کاهش تحریم و اثرات آن
		افزایش قدرت چانه زنی در قیمت گذاری نفت و گاز
۱۶	زیرساخت های ملی	موقعیت لجستیکی ایران در ترانزیت بین المللی (مسیرهای ریلی، خاکی، آبی و هوایی)
۱۷		توسعه بنادر ایران در توسعه کشور
۱۹		استفاده از ظرفیت مناطق آزاد کشور
۲۱		برآوردن نیازهای تکنولوژیک کشور

رتبه	مؤلفه	شاخص
۲۲		تقویت بهره‌برداری از منابع زیرزمینی نفت و گاز
۲۳		گسترش دانش هسته‌ای
۲۵	تجاری	افزایش صادرات نفتی
۲۶		افزایش صادرات غیرنفتی و رهایی از اقتصاد تک‌قطبی
۲۷		افزایش واردات و سهولت آن
۳۰		دادوستد آزاد کالا و دستیابی به توافق درباره اعطای امتیازات و معافیت‌های تعرفه‌ای
۲۸		گسترش شرکت‌های دانش‌بنیان
۲۹	خلق دانش ملی	بومی‌سازی صنایع اساسی و مهم خارجی در کشور
۳۱		برقراری همکاری‌های علمی نظیر ایجاد قطب علمی و مطالعاتی، همکاری در زمینه نانو تکنولوژی و ...
		ورود فن‌آوری اطلاعات پیشرفته
۳۲		توسعه فناوری‌های ماهواره‌ای و هسته‌ای